

VERDENSMÅL

NY GÆLDSSPIRAL I AFRIKA?

Østafrikas stigende gæld
vækker bekymring.

s. 16 /

POLITIK

SUPERMAN ELLER IMPERIALIST?

Kinas voksende
bløde magt.

s. 21 /

INNOVATION

FÅREKYLLINGERNE KOMMER

Fra trend til
masseproduktion.

s. 34 /

udvikling

DANMARKS
GLOBALE MAGASIN

- NR 3 - 2017 - SEPTEMBER - 44. ÅRGANG -

MASSER AF PROBLEMER = INNOVATION

Energien fra Det Arabiske
Forår lever videre på Egyptens
sydende startup scene.

s. 12 /

TAG EN INTERNATIONAL STUDENTEREKSAMEN

HØJE FAGLIGE AMBITIONER • VELFUNDERENDE KOSTSKOLE • LEVENDE STUDIEMILJØ

Viborg Katedralskoles imponerende nyklassicistiske bygning fra 1926, tegnet af Hack Kampmann, skaber en helt særlig atmosfære og en smuk ramme for læring og sociale fællesskaber.

SKOLEN ER AMBITIØS PÅ ELEVERNES VEGNE !

På Viborg Katedralskole er der rum til forskellighed, og målet er, at hver enkelt elev får optimale muligheder for at udvikle sig både fagligt og personligt.

INTERNATIONAL STUDENTER EKSAMEN

Den to-årige engelsksprogede uddannelse 'IB Diploma Programme' (International Baccalaureate) lægger vægt på et højt fagligt niveau. For unge, der påtænker at studere eller arbejde i udlandet, er en IB-eksamen ved Viborg Katedralskole et godt udgangspunkt. Som IB-studerende bliver man en del af skolens og kollegiets levende og internationale studiemiljø.

KOLLEGIET

Viborg Katedralskole tilbyder dig en unik mulighed for at bo i trygge rammer under uddannelsen med eget værelse og fuld kost. På kollegiet bor ca. 140 drenge og piger samt fire fastboende lærere med familier. Det giver et stærkt fællesskab og nogle anderledes lærerige år.

**VIBORG
KATEDRALSKOLE**
DET BEDSTE FUNDAMENT FOR UDDANNELSE

**International
Baccalaureate**

LÆS MERE OM IB, KOLLEGIET, IDRÆTSGYMNASIET OG DINE MANGE MULIGHEDER PÅ VIBORKATEDRALSKOLE.DK

Kontakt IB coordinator Mads Fedder Henriksen på (+45) 8662 0655 eller (+45) 2396 0386.

Uganda: Modige LGBT-aktivister kæmper for rettigheder

s.52 /

POLITIK & RETTIGHEDER

Update: Politik s. 8 /

Østafrika lægger skinnerne til ny gældsælde s. 16 /

Kinas bløde magt vokser s. 21 /

Vejen til kinesisk indflydelse s. 24 /

LGBT Uganda: To skridt frem og et tilbage s. 52 /

Chile: Fra korrupsion og politiske mord til mere lighed s. 30 /

SIKKERHED & MIGRATION

Update: Nyt fra nærområderne s. 33 /

Sydafrika: Prostituerede vil væk fra gaden s. 39 /

Uganda: Økologi afværger tørke s. 48 /

Anmeldelse: Per Stig Møllers erindringer s. 56 /

Anmeldelse: Håb, en heroisk flygtning s. 57 /

Yemen: En menneskeskabt krise s. 60 /

ERHVERV, TECH OG INNOVATION

Ti ideer, der forbedrer verden s. 6 /

Update: Tech s. 10 /

Egypten: Masser af problemer = innovation s. 12 /

Update: Partnerskaber s. 28 /

Apropos: Kan alger redde verden? s. 66 /

IDEER, KUNST OG KULTUR

Den søde kartoffel s. 9 /

Insekter stiller sulten s. 35 /

Update kultur s. 37 /

Fotoserie: Fra bomuld til jeans s. 43 /

Afghanistan over fire årtier s. 58 /

udvikling

s. 12 /

MASSER AF PROBLEMER = INNOVATION

Energien og fællesskabet fra det arabiske forår lever videre i egyptiske startups.

s. 16 /

NY GÆLDSSPIRAL?

Kenya og Uganda opbygger enorm gæld til især Kina. Ekspertter frygter ny gældsspiral og diskuterer, om Kina er udviklingens nye supermand eller agerer som ny kolonimagt.

s. 34 /

INSEKTER STILLER SULTEN

Insekter er så god ernæring med så minimal en miljøpåvirkning, at de kan blive basiskost for os alle, viser ny research.

Skribenter & fotografer

SVEN JOHANNESSEN:

Journalist fra Roskilde Universitet og en del af Journalistbureauet TANK, der i de seneste år har leveret journalistik fra både varme og kolde lande til danske og internationale medier og i 2016 modtog Timbuktu Prisen. Medforfatter til undervisningsbogen Verden i Kasser om containeren som grundsten i globaliseringen. For tiden engageret som redaktør af et nyt ungdomsmedie.

RASMUS BØGESKOV LARSEN:

Journalist, der har læst arabisk på Københavns Universitet. Freelancejournalist bosiddende i Egypten og medstifter af medieorganisationen Korrespondenterne. Siden 2011 har han haft sin hverdag i det oprørske Kairo, hvor han på klos hold har fulgt den politiske og følelsesmæssige rutsjebanetur, som egypterne har gennemlevet. Efter i alt otte år i Mellemøsten taler han flydende arabisk og laver en habil hummus.

JOST FRANKO:

Fotograf, født og bosat i Slovenien. Hans fotoserier fokuserer ofte på langvarige projekter, der udforsker nationale og internationale sociale spørgsmål. Tit undersøger han forholdet mellem mennesker og jord i den moderne verden. Franko har bl.a. publiceret sit arbejde i TIME, The New Yorker, Al Jazeera America, Newsweek, Washington Post, Le Monde, Neue Zürcher Zeitung og La Repubblica.

LASSE WAMSLER:

Journalist, forfatter, underviser samt en del af Journalistbureauet TANK, der sidste år modtog Timbuktu-prisen. Har før været P1s mand i det sydlige Afrika og har desuden rapporteret til blandt andre Politiken, Weekendavisen, Al Jazeera og El País. For ung til at have oplevet Live Aid i dobbelt denim, men vældig interesseret i de store og vigtige historier fra det kæmpe kontinent mod syd.

SOFI LUNDIN:

Norsk freelancejournalist og fotograf med base i Uganda. Har studeret socialantropologi. Lunden har drukket te med oprørsledere i Kashmir, boet i flygtningelejre i Sydsudan og dokumenteret hverdagen blandt sexarbejdere i Uganda. Publiceret i internationale medier og af humanitære organisationer. Adobe har udnævnt Lundin til at være blandt ti globale talenter inden for fotojournalistik.

PETER NORDHOLM ANDERSEN:

Journalist. Har i mere end et årti skrevet om økologi som redaktør for Økologisk Landsforenings magasin. Fik i 2010 The International Federation of Agricultural Journalists' pris for en artikel om økologisk quinoedyrkning i Bolivia, bl.a. bragt i Udvikling. Rejse-skribent og -fotograf. Vært på TV2 FRIs Peter og kolonihaven, hvor han deler sin køkkenhaveglæde.

KATRINE VILLARREAL VILLUMSEN:

Freelancejournalist og social medie-strateg. Uddannet journalist fra SDU og med journalistikstudier i bagagen fra Santa Barbara City College i Californien, hvor hun også har boet og skrevet artikler fra. Cand.mag. i amerikanske studier fra SDU. Tidligere ansat hos Berlingske og DR Nyheder. Underviser i sociale og digitale medier.

PETER LYKKE LIND:

Kandidatgrad fra CBS og journaliststudier fra City University London. Journalist på DR Detektor. Skriver om problemer og løsninger, om, hvad og hvem der driver verden fremad. Som Afrika-korrespondent har Peter rapporteret for Al Jazeera, Monocle og VICE News og skrevet om menneskerettigheder for the Guardian, Reuters og TIME Magazine.

TRINE BECKETT:

Selvstændig journalist og rådgiver. Hun har særlig interesse for uddannelsesstof og ledelse, som hun også har skrevet flere bøger om. Trine bliver tit drevet uden for de hjemlige breddegrader af sin kulturelle og samfundsfaglige nysgerrighed, som hun omsætter i analytiske artikler. Uddannet cand.mag. i fransk og statskundskab fra Københavns Universitet og Sciences Po i Paris.

ASGER RØJLE CHRISTENSEN:

Journalist med 40 års erfaring i Østasien. Rejste som ung i Kina, men fik senere fokus på Japan. Har i ti år af sit liv boet og arbejdet i Japan som korrespondent for Politiken, Radioavisen, Orientering, Kristeligt Dagblad og nu Weekendavisen. I Danmark tidligere redaktør hos Aktuelt, Ritzau og flere DR-platfomer.

SIRIS HARTKORN:

Medstifter og ejer af Safer Yemen, et sikkerhedsfirma specialiseret i bæredygtig sikkerhed, der med sine 26 ansatte leverer sikkerhed til ngo'er, FN og civilbefolkningen i Yemen. Siris bor i Sanaa med sin familie, hvorfra hun siden 2011 har kommenteret udviklingen i danske medier, herunder som freelancekorrespondent for P1 Orientering.

KRISTIAN EJLSTED OG GUSTAV KJÆR LINDVED:

Studerende i bioteknologi på Danmarks Tekniske Universitet. Kristian har startet en virksomhed, som skal sørge for, at alger løser verdens store problemer. De to studerendes røde tråd er lysten til at inspirere andre og lære dem om biotek - som hjælpelærer på DTU, projektudvikler hos Bio-tech Academy, og Gustav er bestyrelsesmedlem i Society for Biological Engineering.

1. Robot-kakerlakker

Hvordan kan redningshold nemmest finde frem til overlevende i katastrofeområder? Et forskerhold fra Berkeley har et godt bud. De vil slippe en sværm af robot-kakerlakker fri i svært tilgængelige områder. Kakerlakkerne er udstyret med sensorer, som kan opfanges via en drone. Ved at følge kakerlakkernes færden i katastrofeområderne kan redningsholdet danne sig et overblik over, hvor det er lettest at få adgang, inden de selv rykker ind for at finde tilskadekomne.

2. Vandklatter

Driker du rigeligt med vand? Det engelske firma Skipping Rocks Lab vil gøre det lettere for os at have vand med på farten. De har opfundet de såkaldte "Ohoo Water Blobs", som på dansk nok bedst oversættes til "vandklatter". De små klatter er lavet af tangekstrakt og er spiselige. Når de kommer i munden, omdannes de til vand. Ifølge firmaet bag de små vandklatter er de et biologisk nedbrydeligt alternativ til plastik. Tangekstraktet er endda også billigere at producere end plastik.

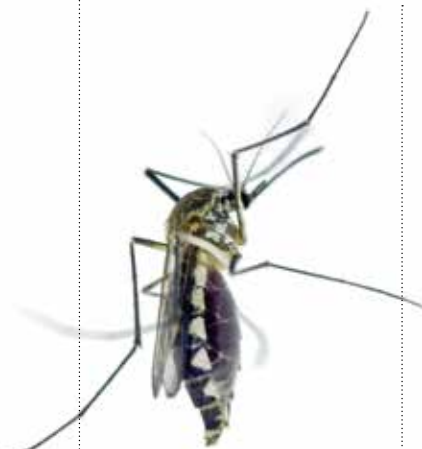
3. Uddannelse til landdistrikter

BRCK Education vil gøre det lettere for skolebørn i afrikanske landdistrikter at modtage undervisning. Deres KioKit er transportabelt og indeholder alt, hvad der skal bruges for at skabe et klasselokale, uanset hvor eleven befinder sig. BRCK er således et robust, vandtæt batteri, der kan forbinde op til 40 tablets og medbringes langt uden for den lokale internetforbindelse. Når elevernes tablets er forbundet til BRCK's mobile netværk, kan de opdateres med det nyeste skolemateriale, selvom det ellers kniber med at skaffe internetforbindelse i området.

6/ TI IDEER DER FORBEDRER VERDEN

AF KATRINE VILLARREAL VILLUMSEN

4. Billige zikatests

Zikaepidemien spredte sig som en steppebrand i 2015 og 2016, og mange områder, særligt i Sydamerika, og ofte i regionens fattigste områder, er stadig hårdt ramt. I starten af udbruddet kunne det tage flere dage at diagnosticere en person, der var smittet med zika, og det forøgede risikoen for yderligere spredning. Forskere på Massachusetts Institute of Technology har derfor opfundet en simpel papirbaseret test, der kan afsløre virussen i kroppen hos en syg person på bare tre timer. Hver test koster 1 dollar.

5. Højrisikofødsels-kit

20 procent af alle fødsler på verdensbasis vurderes til at være højrisikofødsler, 99 procent af dem forekommer i udviklingslandene. Her komplicerer begrænset tilgang til lægemidler og -ressourcer fødslerne, og resulterer i højere mødredødelighed. Sammen med Røde Kors har Philips-fonden sponsoreret et højrisikofødsels-kit, der skal sætte en stopper for den statistik. Tasken indeholder blandt andet et batteriløst stetoskop samt uddannelseskort, der skal gøre det lettere for lokale jordemødre at opdage eventuelle fødselskomplikationer i tide.

6. Rens vand med sollys

To danske studerende fra Aalborg Universitet har fået en god ide til, hvordan vandrensning kan gøres billigt og miljøvenligt. SolarSack er en pose, der fyldes med fire liter vand og placeres i solen i fire timer. Herefter bliver vandet rensat for sygdomsfremkaldende bakterier ved hjælp af UVA- og UVB-stråler og varmen fra solen. Produktet er godkendt af Verdenssundhedsorganisationen WHO og er allerede blevet testet i Kenya og Uganda. Posen kan genbruges 150 gange og kommer højest til at koste forbrugerne 1 dollar.

7. Plaster gør dig usynlig for myg

De fleste af os er enige om, at myggestik er irriterende og ubehagelige. Flere steder i verden kan de dog ligefrem være dødsensfarlige. Her overføres vira som malaria, Vest Nil-virus, zika og denguefeber nemlig via det lille insisterende insekt. Ved hjælp af et såkaldt Kite Patch kan du dog blive "usynlig" for myggene. Det lille plaster blokerer nemlig for myggens evne til at lugte karbondioxid i din udånding, som er den måde, hvorpå insektet finder frem til nye steder at stikke.

8. En spiselig drone

Når katastrofen rammer, kan det være et spørgsmål om liv eller død at få hjælp og mad frem til de nødstedte. Den udfordring vil firmaet Windhorse Aerospace løse med deres drone. Dronen er blandt andet lavet af krydsfiner, der kan bruges som brænde, ligesom dens vinger er udstyret med mad og materialer, som de nødstedte kan omdanne til shelters. Og så kan selve dronens skal i øvrigt bruges til at koge mad i.

9. Legeplads til flygtningebørn

Der findes over 60 millioner flygtninge i verden lige nu. Halvdelen af dem er børn. Ifølge firmaet bag Play Pallets - altså legegaller - har flygtningebørn dog også ret til en barndom. Derfor har de udviklet særlige transportpaller, der kan transportere mad og materialer til flygtningelejre rundt om i verden. Men pallerne skal ikke bare smides ud derefter. I stedet kan de via simple instruktioner omdannes til eksempelvis et basketstativ, som børnene i flygtningelejrene kan få glæde af.

10. Billige genbrugsbind

Team Flo vil producere genbrugs-hygienbind og tamponer, som kvinder kan placere i en lille plastikspinner, som også indeholder vand og sæbe. Med fastgjorte nylonstreng kan tromlen spindes og dermed rengøre bindene, der kan tørres i solen, hvilket dræber eventuelle bakterier. Hver spinner koster 3 dollar.

Kenya siger farvel til plastikposer

AL BRUG, produktion og import af plastikposer hører fortiden til i Kenya, hvor regeringen har indført et totalforbud mod plastikposer for at beskytte miljøet og mindske forureningen i landet. Kenya bruger 24 millioner plastikposer om måneden, hvilket svarer til en halv plastikpose per indbygger. Plastikposerne er særligt et problem for landets land- og havmiljø. Men de forurener også byerne, hvor poserne flyder på gaderne, samler snavs og regnvand, hvilket øger risikoen for malariabærende myg. Det nye tiltag trådte i kraft den 28. august, og landets indbyggere, erhvervsdrivende og plastproducenter kan nu se frem til en hverdag helt uden de forurenende poser. •

/LHM

FOTOS: COLOURBOX, PR. FOTO

8/

Flere rettigheder til arabiske kvinder

Tunesien styrker kvinders rettigheder med nye love mod kønsbaseret vold.

AF LOUISE HAUGAARD MALLING

ET HISTORISK FREMSKRIDT kaldes Tunesiens første nationale lov til bekæmpelse af vold mod kvinder. Den længe ventede lov, som skal styrke forebyggelsen af vold mod kvinder samt støtte til overlevende voldsofre, blev vedtaget af parlamentet med 146 ud af 217 stemmer.

Kønsbaseret vold er et alvorligt problem i Tunesien. Men med den nye lov bliver overgreb mod kvinder strafbare, og voldtægtsofre kan ikke længere tvinges til at gifte sig med deres gerningsmand. Loven vedtager også en bredere definition af vold ved både at anerkende økonomisk, seksuel, politisk og psyko-

logisk vold. Når loven træder i kraft næste år, er de tunesiske borgere forpligtet til at rapportere voldsepisoder, og dommere har myndighed til at fjerne voldsudøveren fra udsattes hjem. Tunesien får samtidig en specialiseret politistyrke uddannet til at bekæmpe kønsbaseret vold. I Tunesien betragtes den nye lov som et større skridt i retningen mod ligestilling.

"UN Women Maghreb er stolte af at have bidraget til hvert et trin i denne store succes (.). Loven markerer et vigtigt skridt i retningen mod ligestilling i Tunesien," udtaler Leila Rihwi, FN Repræsentant i Maghreb. •

Gratis menstruationsbind til skolepiger i Botswana

ÉN UD AF TI SKOLEPIGER i Botswana bliver væk fra skole under deres menstruation, fordi de ikke har råd til menstruationsbind. Som erstatning bruger de avispapir, klude og andre uhygiejniske løsninger. Og de alternative løsninger øger ikke kun risikoen for sygdomme, de får også pigerne til at blive væk fra skole. Det er blandt andet en af årsagerne til, at fattige piger får en dårligere uddannelse end jævnaldrende drenge. Men det skal nu være slut, og et flertal i Botswanas parlament har besluttet, at gratis menstruationsbind er løsningen. Fremover vil landets offentlige skoler uddele menstruationsbind til skolepiger.

Oppositionspartiet Botswana National Front (BNF) har i flere år argumenteret for gratis menstruationsbind til landets fattigste kvinder, og de vil gerne brede tiltaget ud i hele landet.

"Vores ønske er, at gratis menstruationsbind skal udleveres til alle dårligt stillede kvinder og børn, som ikke kun går på offentlige skoler. Det er dog vigtigt at understrege, at dette nye tiltag er et skridt i den rigtige retning," sagde generalsekretær for BNF Moeti Mohwasa.

I juni fandt et lignende tiltag sted i Kenya. De gratis menstruationsbind kommer som et led i en række tidligere tiltag, der også søgte at fremme antallet af skolepiger. Den kenyanske regering satte nemlig allerede fokus på dette, da de for ti år siden fjernede skatten på menstruationsbind. •/LHM

9

Side
Afgrøden

SØD KARTOFFEL

MADE
IN UGANDA

OPTIMERET JERNBOMBE

AF EBBE SCHIØLER

■ NÆR UGANDAS HOVEDSTAD skulle man tro, at det hollandske fodboldlandshold havde oprettet en fanklub: et totalt orangemalet hus, folk omkring iført larmende orange T-shirts med badges i orangeglade farver. Men kigger man nærmere på de store badges, viser det sig, at de runde tingester på blikpladen ikke er fodbolde, men gennemskårne frugter, søde kartofler, med underteksten: "naturligt rige på A-vitamin og andre gode sager!"

Det hele er et led i en meget vellykket kampagne for at udskifte de traditionelle sorter af søde kartofler, en stor afgrøde her i landet, med nyudviklede kartofler.

Fattige mennesker spiser oftest fattigt, det vil sige ensidigt og billigt. Majs, kogebananer, kartofler, søde kartofler, det er hovedingredienserne her i landet, nogle gange tæt ved 100 procent af den daglige ernæring. Det giver kalorier, men underskud af vitale mineraler og vitaminer, det, for-

skerne kalder "den skjulte sult". De nye søde kartofler er et bidrag til at rette op på mangelsituationen.

Knoldene er slet ikke dårlige i næringsværdi, omtrent som kartofler i kalorier og protein, giver lidt mere kalk og jern, men scorer lavt på vitaminsiden, hvor kartofler bidrager med C. Men A-vitamin er en virkelig underskudsfejl for de to afgrøder. Og det er direkte uhyggeligt, fordi øjenssygdomme og blindhed er udbredt i Afrika som følge af A-vitamin-underskud. Kartofler er den fjerdemest udbredte landbrugsafgrøde i verden. Søde kartofler ligger nummer syv på listen, så det er en ernæringsmangel, der bliver til noget.

BIOFORSTÆRKNING

Der er gjort mange forsøg på at rette op på de ernæringsunderskud, der hæmmer børns udvikling – fysisk og desværre også mentalt – og nedbryder folks arbejdsevne og modstands-

kraft. Kosttilskud og vitaminpiller er nogle af metoderne, men de er håbløst dyre i gigafomat. Landbrugsforskerne har derfor tænkt i andre baner.

Traditionelt har man opformeret nye sorter for at gøre dem stærkere og øge udbyttet. Forsøg på at øge næringsværdien lignede en blindgyde: Højere indhold af proteiner gav lavere udbytte. Forskere gav det chancen igen i 1980'erne. Det så lovende ud, men det kostede, og donorerne var tøvende. De sagkyndige i Danida troede på potentialet – forskning kræver altid risikovillighed – og havde nogle få millioner i midten af 1990'erne til formålet. Herpå startede et forløb med traditionel krydsning af lovende kandidater, udvælgelse, opformering, testning – slidsomt, men hjulpet voldsomt de senere år af den nye indsigt i bioteknologi.

Forrygende forrentning, må man i dag konstatere, af et par års dansk trofasthed, donorerne er i dag mange, ikke længere Danmark, og store, og resultaterne imponerende.

De søde kartofler er i dag blevet forstærket med højt indhold af A-vitamin, en halvstor knold kan dække en hel dags behov. Der er udviklet "jernbønner", "zinkris" og "A-vitamin-kassava". Syv store u-lands-afgrøder i mere end 20 lande. De orange søde kartofler alene er nu på middagsbordet i 17 afrikanske lande i omtrent tre millioner husholdninger "and growing", som det passende siges. •

Intelligente toiletter

CIRKA 2,5 MILLIARDER MENNESKER lever uden vand eller sanitetssystemer. Men i fremtiden får nogle af disse måske mulighed for at benytte et nyt svensk toilet-koncept kaldet Mundati. Christer Nersjö og Henrik Smedberg er mændene bag toiletsystemet, der selv giver besked, når toilettet er fuldt, hvorefter en lokal ansat afhenter indholdet. Herefter tages indholdet med til et forarbejdningsanlæg, hvor det laves om til biogas til husholdningsbrug eller gødning til lokalt landbrug.

I foråret 2017 lancerede Mundati et projekt i Sydafrika i samarbejde med University of South Africa. Det nye toiletsystem bringer altså også forretningsmuligheder til lokale befolkninger i udviklingslande. • / CVF

FOTOS: PANTHER MEDIA, MUNDATI

Robotter jager dragefisk

Robotter skal fange dragefisk, der truer det lokale økosystem i Caribien.

AF CECILIE VITTRUP FLENSBORG

■ BERMUDA VENDER SIG mod robotteknologi for at bekæmpe eksplosionen af dragefisk. Fiskearten har ikke altid levet i Caribien, og derfor har dragefisk ikke nogen naturlige fjender i de caribiske vande. Samtidig spiser dragefisk store mængder af mindre fisk, hvilket truer det lokale økosystem.

Dragefiskene opholder sig ofte på dybt vand, hvor det er svært for fiskere at fange dem. Håbet er derfor de nye robotter, der kan gå ned på dybt vand og fange de dragefisk, som ikke er mulige at fange for mennesker. Robotten styres fra en computer ved hjælp af kamera og fanger fiskene ved først at lamme dem med elektricitet og derefter suge fisken op i en tube, som er en del af robotten.

På et dyk kan robotten fange op til 15 dragefisk.

En anden måde at komme problemet med den invasive art til livs på er at sætte dem på menukortet, så fiskene kan mætte sultne turister og lokale. Hvis efterspørgslen på dragefisk stiger, vil fiskerne også fiske flere dragefisk og dermed stoppe overfiskeri af andre fiskearter.

Den danske restaurant noma har afprøvet dragefisken i køkkenet på deres pop-up-restaurant i Mexico. Dragefisken blev i sidste ende valgt fra på grund af sin kønsløse smag, men andre kokke i Caribien mener, at den neutrale fiskesmag egner sig særdeles godt i krydrede retter, hvor det er krydderi-smagen, der skal være i centrum. •

Myresyre er den nye benzin

BILEN ELLER BUSSEN skal ikke længere køre på benzin og diesel, men myresyre.

En gruppe studerende fra Eindhoven University of Technology i Holland har lavet verdens første bus, der kører på myresyre. En brændstofløsning, som er langt billigere end brint, selvom de miljømæssige fordele er de samme.

Myresyre er et naturprodukt, der findes i stik og bid fra myrer og andre insekter. Myresyren, som de studerende har døbt "hydrozin", kan dog også fremstilles gennem en kemisk reaktion mellem vand (H₂O) og kuldioxid (CO₂). Myresyren er flydende, hvorfor syren nemt kan transporteres og fyldes på, ligesom med andre brændstoffer.

I selve busmotoren sidder en reaktor, hvor vand og kuldioxid er bundet ved hjælp af bæredygtig elektricitet. Hydrozinen (myresyren) brydes derefter ned af en katalysator til hydrogen og kuldioxid inde i en reformator, som de studerende fra Holland forsøger at patentere. Herefter bliver hydrogen tilsat til en brændselscelle, hvor det reagerer med oxygen for at generere den elektricitet, der driver elektromotoren i bussen.

For at vise verden, at myresyre rent faktisk kan bruges som brændstof, kører en elektrisk bus med myresyre som brændstof afsted i Holland senere i år. • / CVF

BAGSVÆRD
KOSTSKOLE & GYMNASIUM

FAGLIGHED & LIVSDUELIGHED

Vores motto er Perseverando. Det betyder gennem vedholdenhed. Det er gennem vedholdenhed, at vi danner og uddanner os for at nå vores mål. Vores mål er, at vores elever skal kunne vælge deres egen fremtid.

Tryghed, tillid og omsorg er vores nøgleord for vores kostskole. Selv om vi ikke er elevens forældre, opfatter vi os selv som de voksne, eleven kan tro på, have tillid til og få tryghed hos.

Læs mere på www.bagkost.dk

2017
Årets Gymnasielærer,
Novo Nordisk Fonden

2016
Certificeret Science og Talentskole

2016
Årets underviser, Unge Forskere

2015
Nordisk mester i matematik

2014
Hempel-DTU prisen

Bagsværd Kostskole & Gymnasium

Aldershvilevej 138, 2880 Bagsværd / +45 44980065 / bagkost.dk

MED NAFHAM
KAN FAMILIER -
OGSÅ DEM, SOM IKKE
HAR RÅD TIL EN PRIVAT-
LÆRER - FÅ ADGANG TIL
ALTERNATIV UNDERVIS-
NING. PORTALEN DÆK-
KER EN STOR DEL AF
PENSUM.

12/

Egypten:

MASSER AF PROBLEMER = RIGT POTENTIALIALE FOR STARTUPS

Energien og fællesskabet fra Det Arabiske Forår lever videre i det egyptiske startup-miljø. Iværksætterne løser folks daglige problemer og skaber social forandring.

AF RASMUS BØGESKOV LARSEN

F KAIRO, EGYPTEN - Rawan Ikrami begyndte at filme sine egne YouTube-videoer, da hun gik i fjerde klasse. Videoerne var simple og dirrende håndholdte. Hendes søster filmede hende med en mobiltelefon, mens hun forklarede, hvordan forskellige målestokke - fra vægte til linealer - fungerer.

Nu går Rawan i syvende klasse, og hendes og søsterens videoer er blevet

semiprofessionelle. De har for eksempel lært at tilføje animationer og har skabt tegneseriefiguren Monu, som Rawan giver lektioner i naturvidenskab.

I en af videoerne kommer Monu vandrende ind på skærmen og sætter sig på Rawans skrivebord på en rød kuglepensholder, der er vendt på hovedet.

"Hvad er emnet i dag?" spørger Monu, hvis stemme bliver indtalt af søsteren.

"I dag skal vi snakke om et fænomen, der hedder," siger Rawan, men bliver afbrudt af Monu.

"Nej, vent lidt. Sig ikke navnet. Lad os lege 'min dukke'."

De giver sig til at lege en egyptisk børneleg, hvor Rawan giver hende

DEN TEKNOLOGISKE UDVIKLING HAR SKABT MULIGHEDER FOR "DISRUPTION", MEN I EGYPTEN HAR DENNE UDVIKLING FUNDET STED SAMTIDIG MED ET IDEALISTISK UNGDOMSOPRØR. DET PRÆGER I HØJ GRAD DE EGYPTISKE ENTREPRENØRER.

SÅDAN FUNGERER NAFHAM

Nafham betyder "vi forstår" og er en undervisningsportal, der bygger på "crowdsourcing". Det vil sige, at den indsamler videoer, der er lavet af brugerne selv, hvad enten det er elever, forældre eller lærere. Et panel af lærere godkender hver video, inden den ligges online.

Det kan eksempelvis være videoer, hvor en mor forklarer første klasses matematik ved hjælp af sin søns legetøjsbiler, eller hvor en dreng fra sjette klasse demonstrerer, hvordan en elektrisk kredsløb fungerer, ved at fremstille en lyskæde på stuebordet.

Brugerne bliver ikke betalt for videoerne, og platformen er gratis at benytte. På nuværende tidspunkt finansierer Nafham dets arbejde gennem sponsorer, men har planer om i fremtiden at tilbyde ekstra ydelser, som koster penge.

Nafham betragtes som en af de mest lovende startups i Egypten, den har potentiale til at blive den førende portal for undervisning ikke blot i Egypten, men i hele den arabiske verden. Nafham er allerede i fuld gang med at arbejde på blandt andet det saudiske og det syriske pensum.

små fingerpeg, indtil Monu til sidst gætter dagens emne.

"Nu har jeg det. Det er solformørkelse."

Søstrene Ikramis videoer står med deres kreativitet og spøgefuldhed i stærk kontrast til den undervisning, pigerne selv får i skolen. Det egyptiske uddannelsessystem er fortsat præget af gammeldags udenadslære, hvor eleverne gentager lærerens ord i kor.

Netop derfor bliver der stillet store forhåbninger til *Nafham*. Det er en ny online undervisningsportal, hvis indhold består af hjemmelavede videoer, der er optaget af elever, forældre og lærere rundt om i Egypten. Nafham har hjulpet Ikram-søstrene til at udvikle deres produktioner, og i dag er

deres videoer nogle af de mest sete på Nafhams kanal på YouTube.

Nafham ønsker på én gang at skabe en succesrig digital forretning og at være medvirkende til en positiv forandring af samfundet. Dets grundlæggere er ambitiøse entreprenører, som ser nye muligheder for at tjene penge i den digitale tidsalder, men som også er drevet af idealisme og social ansvarlighed.

Denne beskrivelse passer på en meget stor del af de egyptere, som i disse år kaster sig ud i at etablere nye startups.

"Undervisningen i de egyptiske skoler passer ikke til den tidsalder, vi lever i. Det er de samme gamle metoder som dengang, jeg selv var barn,"

»DEN ENERGI OG DET FÆLLESSKAB, DER VAR PÅ TAHRIR-PLADSEN UNDER DET ARABISKE FORÅR, FINDER DU STADIG PÅ GREEK CAMPUS.« ABDELHAMEED SHARARA, DIREKTØR FOR RISEUP, EN AF MELLEMEØSTENS STØRSTE EVENTS FOR ENTREPRENØRER OG STARTUPS.

FOTO: DAN TAYLOR

siger Mostafa Farahat, medstifter af Nafham.

"Der var meget dengang, som jeg ikke kunne forstå, men jeg havde ingen andre steder at gå hen. Der var kun den forklaring, som min lærer gav. Nu er jeg selv blevet far og vil gerne give mine børn bedre muligheder," siger den tidligere marketingchef, der sagde sit job op i 2012 for at etablere Nafham.

I Egypten ved enhver forælder, der sender sit barn i en folkeskole med overfyldte klasselokaler og underbetalte lærere, at de er nødt til også at høre en privatunderviser, hvis deres barn skal have en chance for senere i livet at få en længerevarende uddannelse. Med Nafham kan samtlige egyptiske familier – også dem, som ikke har råd til en privatlærer – få adgang til alternativ undervisning. I lø-

bet af fire år har Nafham indsamlet nok videoer til, at portalen kan dække godt to tredjedele af pensummet i første til niende klasse – i alt mere end 20.000 videoer.

ET BRILLESÆT TIL DØVE

Over hele verden har den teknologiske udvikling skabt muligheder for "disruption", men i Egypten har denne udvikling fundet sted samtidig med et idealistisk ungdomsoprør. Det præger i høj grad de egyptiske entreprenører, som ikke kun er ude efter at score kassen ved at etablere digitale virksomheder med høje profiler.

"Den energi og det fællesskab, der var på Tahrir-pladsen, finder du stadig her på Greek Campus," siger Abdelhameed Sharara, direktør for RiseUp, en af Mellemeøstens største årlige event for startups og entreprenører.

Han har været en af de væsentligste drivkræfter i det egyptiske startupmiljø og været med til at skabe rammerne for dets epicenter, Greek Campus – en såkaldt "hub" for startups. Den tidligere universitetsbygning ligger ikke længere fra Tahrir-pladsen, end at en demonstrant kan kaste en sten, og dens mure var i flere år et permanent lærred for oprørets graffitimalere. I dagens Egypten er demonstrationer blevet gjort ulovlige, og regimets hårde hånd har klippet de friske knopper af den spirende politiske aktivisme. Men nogle unge finder stadig et håb inden for startups.

"Der er så mange unge, som hunger efter at skabe forandring, og inden for startups er der plads til forandring, og der er ressourcer, og der er et marked. Det er ikke kun ngo'er, som kan løse problemer i samfundet. Det kan

“

Jeg tror aldrig, vi løber tør for problemer i Egypten. Mange egyptiske startups forsøger at bygge ting, som skaber løsninger på disse problemer.

Ayman Ismail
Professor, det amerikanske universitet i Kairo, og direktør for universitetets AUC Venture Lab

FOTO: RISEUP 2016, KAIRO

skalerbare virksomheder også," siger Abdelhameed Sharara.

Egypten har de seneste år oplevet en markant vækst i nye tech-baserede virksomheder. Ifølge en amerikansk hjemmeside, der fører lister over verdens startups, er der i dag 430 startups i Egypten, hvor der for fire år siden blot var 47.

Blandt de egyptiske startups er der eksempelvis appen Mumm, en catering-service, hvor maden er lavet af hjemmegående arbejdsløse kvinder, blandt andet fra syriske flygtningefamilier. En anden app, Environ, gør det muligt for borgerne at indrapportere affaldsbunker, sådan at gaderne kan blive mere rene, samtidig med at renovationsfirmaerne bliver mere effektive. Og så er der Vound, som er et brillesæt til døve, der ved hjælp af "augmented reality" forvandler lyde til tegn, blink og tekst, så den døve kan "se" lydene omkring sig.

PROBLEMER SKABER STORT MARKED

Startups kan selvsagt ikke løse Egyptens strukturelle problemer. Det vil kræve omfattende politiske reformer for forbedre et uddannelsessystem, hvor der på nogle skoler kan være op til 100 elever i klasserne – og ud af dem en betydelig andel, som forlader sjette klasse

uden at kunne læse og skrive.

"Problemerne er enorme, og Nafham kan ikke løse dem. Men vi kan sørge for, at konsekvenserne for vores børn bliver betydeligt mindre," siger Mostafa Farahat, Nafhams grundlægger.

Der er allerede 700.000 egyptiske elever, der benytter Nafhams platform hver måned. Det er på trods af, at Nafham endnu ikke har brugt en krone på markedsføring, men har haft fuldt fokus på at indsamle nok videoer til at dække pensummet.

Mange ser et stort potentiale i Nafham, netop fordi problemerne er så kroniske i uddannelsessystemet. Det skaber et stort behov for alternative servicere, og dette kan siges om rigtig mange sektorer i Egypten. Hvor startups i lande med velfungerende statsapparater primært er fokuseret på at skabe kommercielle ydelser, er der i et land som Egypten et stort potentiale i at opfylde de behov, som bliver skabt af mangelfuld infrastruktur, dårlig organiserings og et ineffektivt bureaukrati.

"Jeg tror aldrig, vi løber tør for problemer i Egypten," siger Ayman Ismail, professor på det amerikanske universitet i Kairo og direktør for universitetets egen accelerator for startups, AUC Venture Lab.

"Mange egyptiske startups forsøger at bygge ting, som skaber løsninger på disse problemer. Det er dem, som jeg virkelig synes er interessante. Det er selvfølgelig udmærket, hvis en startup bliver en global succes og tjener mange penge. Men de, som finder en løsning på et lokalt problem, kan hjælpe mennesker med at overkomme forhindringer, der bremser samfundets udvikling," siger professoren. •

VÆKST I EGYPTISKE STARTUPS

- **400** - Antallet af ansøgninger til en egyptisk accelerator for startups. Det er en femdobling i løbet af fire år.
- **74 procent** - Andelen af egyptere, som anser det som et godt karrierevalg at blive entreprenør.
- **1,5 millioner** - Så mange studerende bliver færdige med universitetet hvert år, og rigtig mange har lært at programmere – enten på studiet eller på egen hånd.
- **315 millioner** - Så mange kroner er der i en ny egyptisk fond for venture capital, der udelukkende investerer i startups.

ØSTAFRIKA LÆGGER SKINNERNE TIL NY GÆLDSFÆLDE

Kenya og Uganda er blandt de østafrikanske lande, som tynghes under vægten af ny gæld til især Kina. Iagttagere frygter en gentagelse af 1980'erne og 1990'ernes gældsspiral. Men vil nogen komme de gældsplagede nationer til undsætning denne gang?

AF AF LASSE WAMSLER OG SVEN JOHANNESSEN

■ NAIROBI/KAMPALA - En flok geder krydser uforstyrret banelegemet, som om de godt er klar over, at de gamle skinner inden længe vil ligge endnu mere tilgroede hen. Snart vil en ny jernbane krydse igennem denne forstad til Kenyas hovedstad, Nairobi, og vikle ikke bare dette sted, men hele landet tættere sammen med den globale økonomi.

Jernbanen, Standard Gauge Railway (SGR), skal indfri løftet om en hurtig og billig varetransport fra havnen i Mombasa, Afrikas næststørste by, og videre ind i landet. Som landets mest storstilede stykke infrastruktur i over 100 år skal den ved at forbinde nye produktionszoner løfte den industrialisering, som mange afrikanske lande håber at booste.

21-årige Moses Ongari så for nylig indvielsen af togbanen i fjernsynet. Han er opløftet ved tanken om, at skinnerne til den nye bane lægges lige rundt om hjørnet fra hans bopæl uden for Nairobi. En jernbane, der er finansieret af kinesiske lån, og som er

en del af Kinas enorme Belt and Road-initiativ, der skal sammenkæde dele af Asien, Mellemøsten og Afrika i en ny vene for handel og investeringer.

»Vi har aldrig haft et så hurtigt tog. Jeg skal helt klart prøve det!« udbryder den unge it-studerende.

Bag Moses Ongari, tværs over Nairobis skyline, demonstrerer kraner og stilladser, at økonomien vokser. Men en stor del af de nye byggeprojekter er finansieret af udenlandske lån, som i alvorlig grad presser statens budget. Dette skaber en frygt for, at Kenya, ligesom en række øvrige afrikanske lande, er på vej ned i samme uoverstigelige gældskløft, som det afrikanske kontinent oplevede i 1980'erne og 1990'erne.

FORDOBLING AF GÆLD

I Kenya, der på fem år har fordoblet sin gæld, problematiserer mange nu det retfærdige og fornuftige i at byrde kommende generationer med de lån, hovedsageligt kinesiske, der betaler for ikke blot Standard Gauge

Railway-banen, men også en dybvandshavn, motorveje og andre infrastrukturprojekter.

For en rygsækbærende studerende som Moses Ongari, der drømmer om at udvikle mobilspil til Silicon Valley, er statens gæld derfor langt fra at være kedelig, men noget, man ivrigt og ofte diskuterer.

“

De her infrastrukturprojekter gavner, men de er også betalt af store lån. Selvom jeg er oppe at køre over det, så skal vi ikke leve over evne på lånte penge og ende med en krise i stil med Zimbabwes.

Moses Ongari
Studerende

»De her infrastrukturprojekter gavner, men de er også betalt af store lån. Selvom jeg er oppe at køre over det, så skal vi ikke leve over evne på lånte

STIGENDE GÆLD

- På tværs af det afrikanske kontinent er landenes gæld næsten fordoblet fra 2010-2015.
- De mange lån har øget afrikanske landes offentlige gæld med otte procent om året de sidste ni år.
- Højrente lån til Afrika steg fra 15 milliarder kroner i 2010 til 161 milliarder kroner i 2015.
- Mellem 2000 og 2014 lånte Kina afrikanske lande, hvad der svarer til 546 milliarder kroner.

(KILDE: China-Africa Research Centre, Verdensbanken)

FOTO: ANDREW NGEA, AFP

JERNBANEN STANDARD GAUGE RAILWAY (SGR), KENYAS MEST STORSTILEDE INFRASTRUKTUR I OVER 100 ÅR, ER FINANSIERET AF KINESISKE LÅN. DEN SKAL FØRE FRA HAVNEN I MOMBASA, AFRIKAS NÆSTSTØRSTE BY, OG IND I LANDET.

penge og ende med en krise i stil med Zimbabwes,« forklarer Moses Ongari og henviser til de 23 milliarder kroner, Kenya indtil nu har lånt til jernbanen. En pris svarende til en femtedel af landets bruttonationalprodukt.

På tværs af det afrikanske kontinent er den offentlige gæld til udlandet næsten fordoblet på fem år, viser tal fra Verdensbanken. Den gennemsnitlige offentlige gæld er i dag på næsten 50 procent af BNP, ti procentpoint højere end i 2014. Det er vel at mærke i en tid, hvor Afrikas gennemsnitlige vækstrate er de laveste i 20 år.

Skønt gælds niveauet endnu ikke er på linje med EU-landene, der sidste år havde en gennemsnitlig gæld på 83,5 procent af bruttonationalproduktet, så bør den uformelle sektors store rolle i Afrika give anledning til langt større bekymring, vurderer iagttagere. For når tre ud af fire arbejder uden for det formelle skattepligtige arbejdsmarked, som i Kenya, er det vanskeligt at indkræve de skatter, der kan være med til at betale lånene tilbage.

JERNBANEN VIL BRINGE UDVIKLING

Ikke langt uden for Nairobi sidder et par aber på de nyanlagte skinner og spejder ud over vejene. Her tøffer ud-tjente trucks forbi med lasten fuld af kaffe og te. Varetransporten ønskes ellers væk fra vejene og over på skinnerne, og staten har allerede optaget yderligere lån, der skal forlænge jernbanen tværs over den kenyanske højslette, til den forgrener sig ud i en række andre østafrikanske lande.

I nabolandet Uganda venter man på at forlænge Standard Gauge Railway-banen ind i landet, når altså den kenyanske del står færdig. Planen er at trække banestrækningen igennem byen Jinja ved Victoria-søens bred. Netop her står Arnold Balirwa uden for sit advokatkontor og betragter det bløde eftermiddagslys sænke sig over byen. Foruden at passe sin advokatpraksis har han en majsplantage på landet og en kvægbestand, hvis størrelse han, som traditionen byder, bevidst underspiller. Arnold Balirwa me-

ner, at Ugandas økonomi er slemt korruptionsplaget og forgældet, men at jernbanen er et smukt projekt, der vil bringe udvikling og beskæftigelse til landet.

»De fleste forstår sig ikke rigtigt på, at et infrastrukturprojekt først på langt sigt vil være gavnligt. De tror, at det på kort sigt vil løfte dem. Men nej!« siger han og nævner som eksempel, at landsbyernes beboere først om lang tid vil få råd til strøm fra de nye, lånefinansierede dæmninger.

VANDET SIVER IGENNEM

Arnold Balirwas vurdering genlyder mange steder i Uganda, hvor man bifalder nye veje og jernbaner, men forfærdes over gældsbyrden, der ofte følger med. For Uganda har de seneste fem år taget et gevaldigt skift hen imod byggeprojekter, og i dag bruges en femtedel af statsbudgettet på ny infrastruktur. Pengene er hentet fra især udenlandske lån, og lån udgør i dag halvdelen af statsbudgettet på omkring 51 milliarder kroner. Afdrag på

“

»De fleste forstår sig ikke rigtig på, at et infrastrukturprojekt først på langt sigt vil være gavnligt. De tror, at det på kort sigt vil løfte dem. Men nej!«

Arnold Balirwa

inden- og udenlandske lån samt betaling af de medfølgende renter udgør 17 milliarder kroner. Det er den største post på finansloven; større end udgifterne til uddannelse og sundhed, der tilsammen repræsenterer omkring 7 milliarder kroner.

Regeringen forsvarer de store byggeprojekter med, at de på sigt kan lede til større forarbejdning af landets landbrugsprodukter og en mere udviklet industri. Men ifølge Julius Kapwepwe, leder af den velansete tænketank Uganda Debt Network, er landet faretruende tæt på at ryge tilbage i en gældsælde.

»Snart kan det være, at vi igen tigger for eftergivelse af gælden,« siger han og understreger, at gældens voksende hastighed blot er ét problem. Noget andet er antallet af lån til byggeprojekter, der i årevis kun delvist finansieres, fordi de er uigennemtænkte eller mangler at opfylde delmål, men som alligevel trækker fulde renter. Endelig er den store gæld for mange en mavepine i et systemisk korrupt land, der ligger nummer 151 ud af 176 på Transparency Internationals årlige indeks over befolkninger-

nes opfattelse af korruptionen.

»Offentlig penge bliver stjålet, straffrit. Så vandkurvens størrelse betyder ikke noget, så længe den lækker, som vi siger. Vandet skal nok sive igennem,« siger han.

VOLDSOMT FOKUS PÅ INFRASTRUKTUR

Også Mogens Pedersen, den danske ambassadør i Uganda, frygter, at de nye lån presser landenes budgetter i bund. Sammen med andre diplomater har han haft drøftelser med den ugandiske regering, der på landets kommende budget har skåret i sundhed og uddannelse, men også vandforsyning i de tørkeramte landområder. I stedet har infrastruktur fået langt mere plads end tidligere.

»Når vi påpeger, at uddannelse er en af de vigtigste faktorer for udvikling, så møder vi ikke altid den store forståelse for det synspunkt. Dette fokus på infrastruktur og asfalterede veje er voldsomt,« siger han.

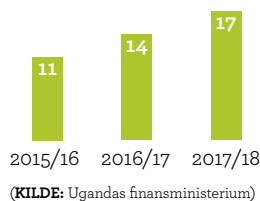
»Tesen er, at mangel på veje og jernbaner er det største problem. Men at infrastruktur i sig selv skaber udvikling, er en myte. Man kan asfaltere

UGANDAS offentlige gæld var omkring **55 milliarder** kroner i 2016. Det svarer til **34 procent** af landets bnp.

Heraf var **35 milliarder** kroner udenlandsk gæld. Den samlede gæld som procent af bnp var i 2016: **35,7 procent**

Afdrag på lån og renter udgør **17 milliarder** kroner - godt en tredjedel af budgettet - og er således den største post på finansloven.

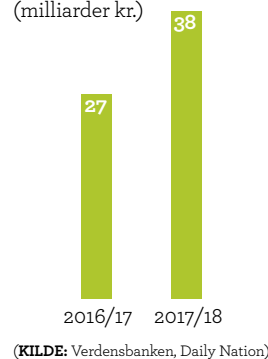
Tilbagebetaling af gæld (milliarder kr.)

KENYAS offentlige gæld er på **233 milliarder** kroner. Det svarer til **53 procent** af landets bnp.

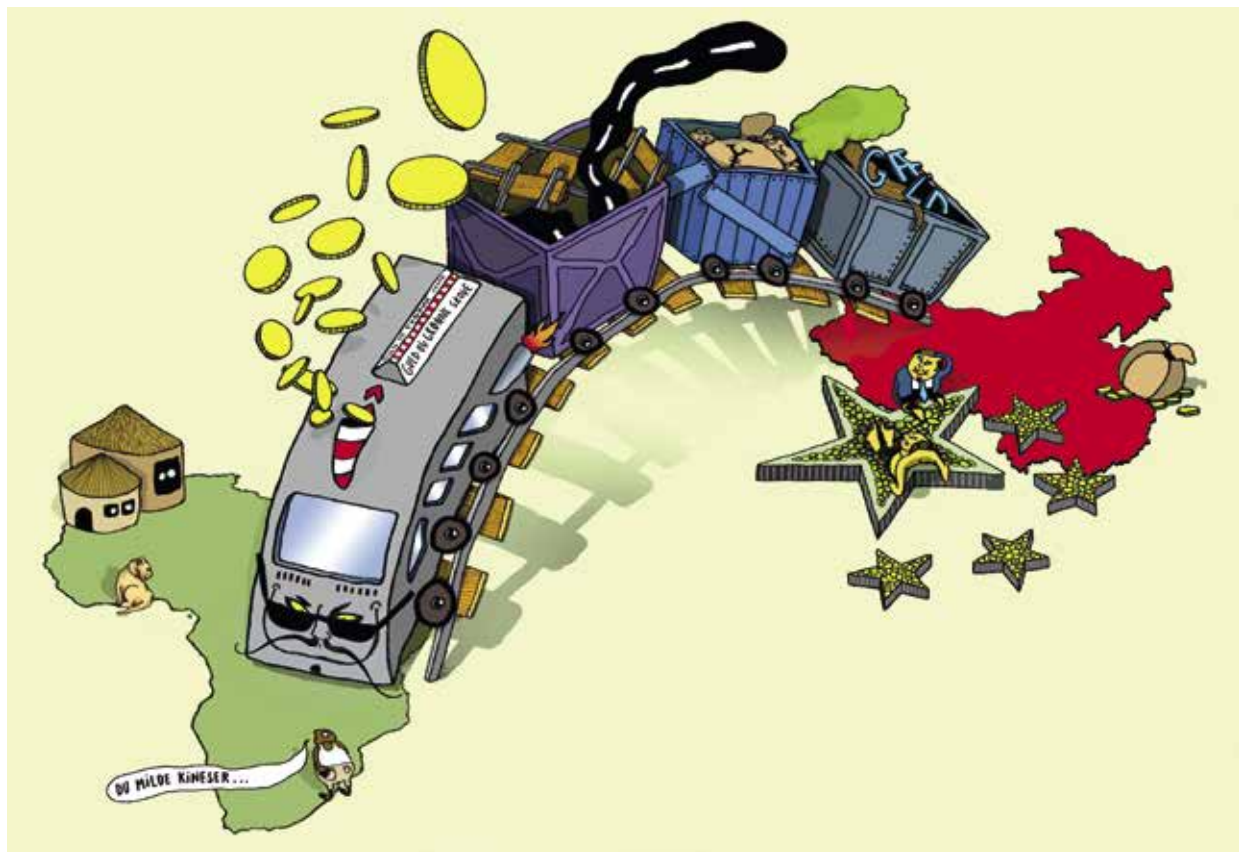
I 2015 var **57 procent** af Kenyas offentlige gæld, over **16 milliarder** kroner, udgjort af kinesiske lån. Mellem 2010 og 2014 voksede antallet af kinesiske lån til Kenya med **54 procent** om året.

Tilbagebetaling af gæld (milliarder kr.)

hele Kenya eller Uganda, der kommer ikke udvikling af det,« forklarer han og uddyber, at handelen kunne øges betydeligt selv uden de store investeringer, men til gengæld med bedre og mindre korrupt drift af veje, jernbaner og ikke mindst grænseovergange.

Mogens Pedersen, der tidligere har været ambassadør i Mozambique samt medlem af bestyrelsen hos Den Afrikanske Udviklingsbank, har i en årrække nøje fulgt de afrikanske økonomier. Han har ligesom andre observeret, hvordan låntagningen i dag sker i uhørt hastig fart. Noget, der sidste år fik FN til at advare om en gentagelse af den gældsspiral, der i 1980'erne og 1990'erne drev afrikanske økonomier ud i en dyb krise. En krise, der i sidste ende førte til vestlige landes eftergivelse af en milliardstor gæld, efter at græsrodsaktivister og celebrities som paven og Stevie Wonder ledte kampagnen Jubilee 2000. Men i dag er forskellen, at landene i langt højere grad optager såkaldt ikke-koncessionelle, hårde lån, især fra Kina. Her er renterne typisk højere, og tilbagebetalingsperioden kortere end ved de bløde, koncessionelle lån, som traditio-

nelt er givet til afrikanske lande fra blandt andre Verdensbanken. Til gengæld kommer de hårde lån med færre krav til regeringsførelse. De hårde, kommercielle lån anses som mere farlige, fordi landene låner på markedsvilkår, men til store projekter, der først vil give afkast om mange år.

Det bekymrer Mogens Pedersen, at gælden igen stiger, denne gang med hårde lån:

»Det kan meget snart være alarmende, og denne gang vil der næppe være stor appetit for gældseftergivelse,« forklarer han.

KINA: NÅDESLØS INDDRIVER

Men historien om galopperende gæld kender vi også fra vores egen baghave, påpeger Alex Unsgaard, vicepræsident i Investeringsfonden for Udviklingslande (IFU), som arbejder for erhvervsfremme i udviklingslande i samarbejde med dansk erhvervsliv.

»Præmissen ligner den i Europa, hvor flere lande har forgældet sig for meget. Vi skal ikke pege fingre ad afrikanerne. De fleste af landene har en gældsbyrde i forhold til bruttonationalproduktet, der er under flere euro-

pæiske lande. Flere har dog en dårligere evne til at generere indtægter og opkræve skatter. Men de absolutte tal for gældsbyrden er endnu ikke uhørt voldsomme.

Men gælden er visse steder stigende, og det skal landene have fokus på, understreger vicepræsidenten.

»Her de sidste to år har væksten i det gennemsnitlige afrikanske bruttonationalprodukt været den laveste i 20 år. Så hvis man opbygger stor gæld i en periode med lav vækst, kan det blive en farlig cocktail. Gældssætter man sig, mens økonomien vokser med seks-syv procent om året, kan det måske håndteres. Men jo højere gældsbyrde, jo mindre har man til at stå imod med i de dårlige tider. Og det er måske den fase, nogle af landene er i nu. Den risiko bliver absolut større.«

Det bliver ikke bedre af, at långiveren i stigende grad hedder Kina, som har vist sig som en nådesløs gældsinddriver, påpeger researcher Jyhjong Hwang fra SAIS China-Africa Research Initiative ved Johns Hopkins University. Hun bestyrer den hidtil mest detaljerede database om relationerne mellem Kina og Afrika, og

herfra viser tallene, at alene i 2015 optog Uganda kinesiske lån for over 13 milliarder kroner, mens Kenya i samme år lånte ti milliarder kroner.

I den årrække Jyhjong Hwang har forsket i Kinas investeringer i Afrika, mindes hun ikke at have set et eneste kinesisk banklån blive eftergivet.

»De afrikanske regeringer ønsker så mange lånemuligheder som muligt, særligt fra så veludrustede långivere som de kinesiske. Men der er en stigende forståelse for, at kinesiske lån må bruges med omtanke,« siger hun og påpeger, at en voksende mængde lande er ved at indse, at de kinesiske lån ikke vil blive slettet.

Omvendt bør den kinesiske låneiver heller ikke overdrives. Kina er ikke medlem af OECD og har derfor ikke pligt til at oplyse om sine lån, og forskning viser, at over halvdelen af de varslede kinesiske lån af den ene eller anden grund aldrig gennemføres.

HVORFOR GØRE DET IGEN?

At afrikanske lande nu igen optager gæld i rekordfart, kun 15 år efter gældseftergivelsesprogrammerne, foruroliger Bente Ryberg, der som tidligere

re ansat i Folkekirkens Nødhjælp var engageret i Jubilee 2000-kampagnen.

»Verden har ændret sig fundamentalt siden Jubilee 2000. Dengang var der en anden optimisme i verdenssamfundet med forestillingen om, at vi nu fik en mere sikker, økonomisk velstående og demokratisk verden, og nu skulle vi også have Afrika med om bord.«

»Det var et enormt momentum præget af en ekstrem optimisme. Man gennemførte en kampagne, som ingen havde regnet med ville lykkes. For tilstrækkeligt mange mente, at det moralsk set var rigtigt at eftergive fattige landes gæld. Men hvis man nu 20 år efter står i samme situation, hvorfor skulle man så gøre det igen?« siger Bente Ryberg.

Tilbage i Nairobi står it-studerende Moses Ongari ved det udtjente jernbanelegeme, der som et eftermæle for fortidens britiske koloniprojekter for længst er groet til. Men på den anden side af motorvejen, blot nogle hundrede meter herfra, knokler kinesiske entreprenører for at få opført Standard Gauge Railway-banen, der en gang for alle skal flytte Kenyas kompasretning mod øst. Moses Ongari slår ud med armene, når han taler om de mange nye infrastrukturprojekter.

»Hver gang der skal bygges noget, så ringer vi til kineserne. Hver gang der skal gøres noget, så spørger vi andre lande. Jeg håber, at vi om få år kan gøre tingene selv.« •

Reportageturen var finansieret af Timbuktu Fonden.

ISIMBA DÆMNINGEN, DEN HVIDE NIL, UGANDA.

VIDSTE DU ...

.....

Siden 2014 har Danmark finansieret et UNDP China flagskibsprojekt, som er et samarbejde om energiplaner og overførsel af teknologi af vedvarende energi fra Kina til Ghana og Zambia. Projektet støttes med næsten 30 mio. kr. og løber over fire år, som det første kinesiske trilaterale engagement i Afrika. Danmark har gennem projektet bidraget til at bringe Kina i spil i Afrika i FN-regi og bidraget til at give Kina mod på flere multilaterale FN-projekter. Projektet, som skal leve op til

FN-standarder for udviklingsbistand, er således med til at trække Kina i retning af en mere aktiv FN-rolle.

Langsigtet projekt

Formålet med projektet er at opbygge institutionelle rammer og teknologisk kapacitet i Ghana og Zambia for at skabe de nødvendige rammer for import af vedvarende energi. Dermed vil projektet opbygge og fremme et marked for grøn energi i de to lande, som på sigt er åbent for alle udbydere af vedvarende energiløsninger.

Kina: Fra modtager til donor

Projektet har også til formål at styrke Kinas transition fra modtager til donor af udviklingsbistand. Den omfattende danske erfaring på området skal sikre, at de relevante kinesiske myndigheders forståelse for den kontekst, hvori udviklingsbistanden skal implementeres, bliver styrket. Projektet hjælper således også de kinesiske myndigheder med at udvikle en mere effektiv platform for fremtidigt engagement i syd-syd samarbejder, hvorfor både UNDP og Kina anser programmet som en potentiel model for fremtidige engagementer i regionen.

KINAS BLØDE MAGT VOKSER

Kina agerer som en ny slags koloniherre, der kun plejer egne interesser i Afrika, lyder det ofte fra kritikere. Men ideen om Kina som en positiv spiller vinder frem. For Kina får ting gjort og skaber vækst. Og Afrika har fået nok af velgørenhed.

AF LASSE WAMSLER OG SVEN JOHANNESEN

■ NAIROBI/KAMPALA – I den centrale del af Uganda, for enden af en grusvej med lerhytter i vejkanten, ligger Isimba-dæmningen. Maskingeværklædte vagter står bag et trådhegn og genner firhjulstrukne biler med tonede ruder igennem en port. På porten hænger en rød kinesisk lampe som påmindelse om den kinesiske entreprenør, der står bag. Dæmningen er af ugandiske myndigheder blevet kritiseret for at bruge materialer, der sprækker og korroderer. Og som ved andre kinesiske byggeprojekter i Afrika er pressen forment adgang.

På den ene side af hegnet anes kraner og arbejdere i orange arbejdstøj. Akkurat på den anden side af hegnet går høns rundt på små gårdspladser af størknet jord, mens kvinder står i majsmarker og hakker. To sideordnede verdener, men kun på lånt tid, hvis man skal tro advarslerne om, at den endnu ufærdige dæmning snart vil oversvømme omkring 2.000 småbønderes jorder.

Isimba-dæmningen er blot et af mange infrastrukturprojekter, der medvirker til, at Kinas involvering i Afrika er omgærdet af mystik og fravær af data. Men også, at Kina af nogle opfattes som en koloniherre, der kun hyrer kinesisk arbejdskraft for så til gengæld at overstrø de afrikanske lande med billigt ragelse, der udkonkurrerer lokale industrier. For ikke at tale om, at landet anklages for at dræne kontinentet for ressourcer, forgifte miljøet og kvittere med bekostelige lån til infrastruktur.

AFRIKA ER MEST POSITIV

Senest har en række rapporter dog kastet nyt lys over relationen – og tilført

nogle lysere nuancer. I 36 afrikanske lande anser to ud af tre adspurgte Kinas indflydelse som positiv, ifølge Afrobarometer. Kun 15 procent mener, at Kina udøver en negativ indflydelse.

Afrika er desuden det kontinent, der som helhed er mest venligt stemt over for Kina, ifølge Pew Research Center.

Voldsomt overdrevet er også forestillingen om, at de kinesiske firmaer kun bruger importeret hjemlig arbejdskraft. Det viser blandt andet et studie af 400 virksomheder, der fandt frem til, at fire ud af fem arbejdere er afrikanere.

Musasizi Ibrahim, 20, er en af dem, der er venligt stemt over for den kinesiske tilstedeværelse. Han står ved en vejkant kun få kilometer fra Isimba-dæmningen og sælger brugt tøj på et lille marked, der blev sat op, efter at dæmningen førte til en nyanlagt vej og en konstant trafik af byggearbejdere.

Mange af markedets nye kunder er kinesere, der kommer og køber frugt og kål og en gang imellem noget af Musasizi Ibrahims tøj. I Uganda har kun hver femte adgang til strøm, og han håber, at elpriserne vil falde, når dæmningen står færdig. I så fald vil han også kunne holde åbent om natten med en elpære. Modsat i dag, hvor han går i seng, når mørket falder på.

»Når man ikke har strøm, går man måske i seng klokken 18 og vågner, når solen står op. På den måde får vi for mange børn,« siger han og griner:

»Når man er i sengen meget længe, så bliver befolkningen også meget stor.«

»KINA UDVINDER MINERALER OG BYGGER INFRASTRUKTUR I AFRIKA. VESTEN TOG MINERALER OG SLAVER OG BYGGEDE NÆSTEN INGENTING.« BEHZAD YAGHMAIAN, ØKONOMIPROFESSOR.

KINA OPDYRKER BLØD MAGT

Hvor mange vestlige lande efter Den Kolde Krig har afskrevet Afrika som et problemernes kontinent – en kilde til migranter og terrorister – har Kina oplevet det som et mulighedsland, som journalist og Afrika-kender Howard W. French skriver i sin bog *China's Second Continent*. Det er Kinas chance for at komme i kontakt med ressourcerigdomme, nye markeder for kinesiske varer, en regional, geopolitisk indflydelseskanal og en boltreplads for kinesiske entreprenører.

Det var ellers tydeligt, hvem USA's daværende præsident Barack Obama omtalte, da han for et par år siden foran en gruppe afrikanske ambassadører fortalte, hvordan relationer ikke blot bør "handle om at bygge landes infrastruktur med udenlandsk arbejdskraft eller udvinde Afrikas naturressourcer".

Men netop de mange veje, kraftværker, jernbaner og havne har for alvor gjort Kinas indflydelse synlig, ligesom der det seneste årti er blevet lagt 7.500 kilometer ny asfalteret vej hvert eneste år, ifølge Den Afrikanske Udviklingsbank.

Denne kinesiske byggeiver har formet billedet af Kina som en aktør, hvis bløde magt vokser i takt med antallet af nyasfalterede veje:

»Kina udvinder mineraler og bygger infrastruktur i Afrika. Vesten tog mineraler og slaver og byggede næsten ingenting,« som den iransk-amerikanske økonomiprofessor Behzad Yaghmaian skriver på Twitter.

Alex Unsgaard, der er vicepræsident i Investeringsfonden for Udviklingslande (IFU), skildrer Kinas bløde magt således:

»Vi ser kineserne mange steder – oftest i forbindelse med infrastrukturprojekter. De anslås at være engageret i op mod 10.000 virksomheder i Afrika. 90 procent af virksomhederne er privatejede. De skaber en masse jobs, og halvdelen af alle infrastrukturprojekterne har kinesisk involvering. Så der sker en enorm udvikling.«

Kinesernes udenlandske investering er vokset 40 procent om året i Afrika de sidste ti år.

»Jeg ser overordnet Kinas rolle som positiv,« fortsætter Unsgaard. »Den er dynamisk. Det, man hører om dårlige arbejdsforhold og bestikkelse, billiger vi selvfølgelig på ingen måde. Men kinesernes engagement har skabt en masse vækst, og forhåbentlig bliver det med tiden reguleret ordentligt. Nogle af de afrikanske lande er begyndt at stille krav til kineserne, for eksempel om at forarbejdningen sker i Afrika, så man kan skabe flere lokale arbejdspladser. Overordnet set har Afrika brug for enorme investeringer de næste mange år for at nå udviklingsmålene.«

“

Når man ikke har strøm, går man måske i seng klokken 18 og vågner, når solen står op. På den måde får vi for mange børn.

Musasizi Ibrahim
Sælger

Men ikke kun økonomien driver Kinas engagement. I en tid hvor mange vestlige medier trækker deres korrespondenter hjem fra Afrika, har Kina succesfuldt udrukket sine stats-ejede medier til en lang række byer på kontinentet. Kinesiske teleselskaber har reelt bygget den afrikanske teleinfrastruktur og dermed skabt stor tillid til kinesisk højteknologi. Landet har flere diplomatiske missioner i Afrika end USA, ligesom Kina ud af de øvrige faste medlemmer af FN's sikkerhedsråd har flest fredsbevarende styrker i Afrika. Kina er endda villig til at lave investeringer, der giver udsikning, hvis blot det på langt sigt styrker den kinesiske anseelse, forklarer den kenyanske udviklingsøkonom og kommentator Ansetze Were.

»I en tid med et selvtilstrækkeligt USA under Trump ønsker Kina i sti-

gende grad at blive set som en velvilig 'do-gooder' i Afrika. Og på den måde virkelig opdyrke en blød magt, som Kina hidtil ikke rigtig har benyttet sig af,« siger hun på podcasten *China in Africa*.

AFRIKANSK RENÆSSANCE VIL KOMME

En ting er dog Kinas langsigtede perspektiv, noget andet er de afrikanske lande, hvis store fokus på infrastruktur handler om at få gang i den udeblevne industrialisering, som man i så mange år har talt om. Det forklarer økonom Corti Paul Lakuma fra Economic Policy Research Centre i Ugandas hovedstad, Kampala. Fra centrets mødesal kan man se marabustorke sidde på et løvtag i nærheden, og selvom Lakuma arbejder langt fra Kinas sydlige industrielt bælte, følger han nøje med i de kinesiske lønkurver.

»Afrika har fået nok af velgørenhed. Det aktuelle ræs for at bygge infrastruktur er til dels styret af forventningen om, at produktionen vil blive for dyr i Kina og i Asien og så vil flytte til Afrika, hvor arbejdskraften er billigere,« forklarer han.

Siden 2005 har en gennemsnitlig kinesisk industriarbejder oplevet en tredobling af lønnen, som i dag er højere end i eksempelvis Brasilien og Mexico. For Paul Lakuma og mange andre rummer dette muligheden for at udvikle de afrikanske industrier, og her er infrastrukturen vigtig:

»Firmaerne vil flytte fra Asien til de lande, der er bedst forberedt, når man ser på veje, jernbaner og en pålidelig strømforsyning,« siger Paul Lakuma til lyden af en gammel ventilator, der kværner i baggrunden.

»Ny infrastruktur gavner ikke rigtig landene på nuværende tidspunkt. Men tanken er, at hvis man bliver sat til vægs i det her ræs, så vil man ikke have en chance, når der kommer en afrikansk renæssance. For den vil komme, og den vil ske i de lande, der er bedst forberedt og har infrastruktur på plads.« •

Vi har også
firmapension

Investér din pension i en bæredygtig fremtid

Du kan investere din pension i vedvarende energi, mikrolån i udviklingslande og virksomheder der leverer fremtidens bæredygtige teknologi, og helt undgå investeringer i olie, kul, våbenproduktion, atomkraft og meget mere.

Vi har fuld gennemsigtighed, så du kan følge med i, præcis hvor og hvordan dine penge arbejder.

Ved at vælge langsigtede etiske og bæredygtige investeringer kan du både få et konkurrencedygtigt afkast til dig selv, forsikringer der kan give dig en tryk fremtid, og samtidigt bidrage du til at tackle fremtidens udfordringer – lokalt og globalt.

Merkur er Danmarks største værdibaserede pengeinstitut. Som kunde hos os er du en aktiv del af omstillingen til en bæredygtig fremtid.

Læs mere på www.merkur.dk/investeringer
eller ring på **70 27 27 06**

GRENAA GYMNASIUM
IB WORLD SCHOOL

“På GG er der plads til de skæve, kreative og anderledes personligheder – her er plads til alle!”

Emil, HF

“Godt socialt miljø og gode muligheder for at lære nye mennesker at kende.”

Aviaja, STX

“The teachers are amongst the best and most engaging I have ever had. The way the subjects are structured sets you up perfectly for continuing studies at University afterwards.”

Nicolaj, IB

“The boarding school is my second home. I feel safe and welcome. And the best part of it is that I’ve got my friends close by.”

Dagmara, boarding school

www.grenaa-gym.dk

XIAMEN, SYDØST KINA. KYSTBYEN VIL IFØLGE KINAS *BELT AND ROAD INITIATIVE* BLIVE DEN STRATEGISKE OMDREJNINGSAKSE PÅ DET 21. ÅRHUNDREDES MARITIME SILKEVEJ.

VEJEN TIL KINESISK INDFLYDELSE

Der er politiske bagtanker med Kinas store udviklingsprogram for verdensdelene langs den gamle silkevej. Men først og fremmest handler det om at finde et afløb for overkapacitet inden for Kinas egen industri.

AF ASGER RØJLE CHRISTENSEN

■ KINAS GIGANTISKE "ONE BELT AND ONE ROAD"-INITIATIV (OBOR) er et stort edderkoppespind af nye transportveje, der skal forbinde Kina med Europa – ligesom den gamle silkevej i Marco Polos dage i den sene middelalder fungerede som handelsvej mellem øst og vest.

Sammen med de tilknyttede udviklingsbanker bruger Kina målrettet OBOR-programmet til at udbrede sin økonomiske og politiske tilstedeværelse til nye kroge af det asiatiske kontinent, Afrika og Europa.

Det handler først og fremmest om infrastruktur og om at forbedre mulighederne for at bringe varer, ydelser og mennesker frem og tilbage ad den gamle silkevej mellem Kina og Europa – og dermed skabe basis for ny økonomisk vækst for alle parter. Men programmet bliver også set som en platform for at udbrede Kinas politiske indflydelse i regionen.

De økonomiske bagtanker vejer imidlertid tungere end de politiske, vurderer seniorforsker Yang Jiang fra Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS) i København.

"Efter min mening er det overvejende et økonomisk projekt. Den politiske indflydelse og de tættere diplomatiske forbindelser kommer som resultat af økonomiske projekter," forklarer hun.

"At eksportere overkapacitet i industrien er en vigtig tilskyndelse for Kina. Kinesiske virksomheder kan simpelthen ikke finde tilstrækkeligt med forretningsmuligheder i selve Kina. De har brug for et større marked," fortsætter Yang Jiang.

I virkeligheden handler det storstilede nye program, som i maj blev markeret ved et veritabelt topmøde i Beijing med stats- og regeringsledere og fremtrædende politikere fra mange af de deltagende lande, ikke om en, men to silkeveje.

Dels det såkaldte "bælte" hen over det asiatiske fastland af broer, jernbaner og andre forbindelseslinjer. Og dels den såkaldte vej, som i realiteten er en søvej langs havet sønden om kontinentet.

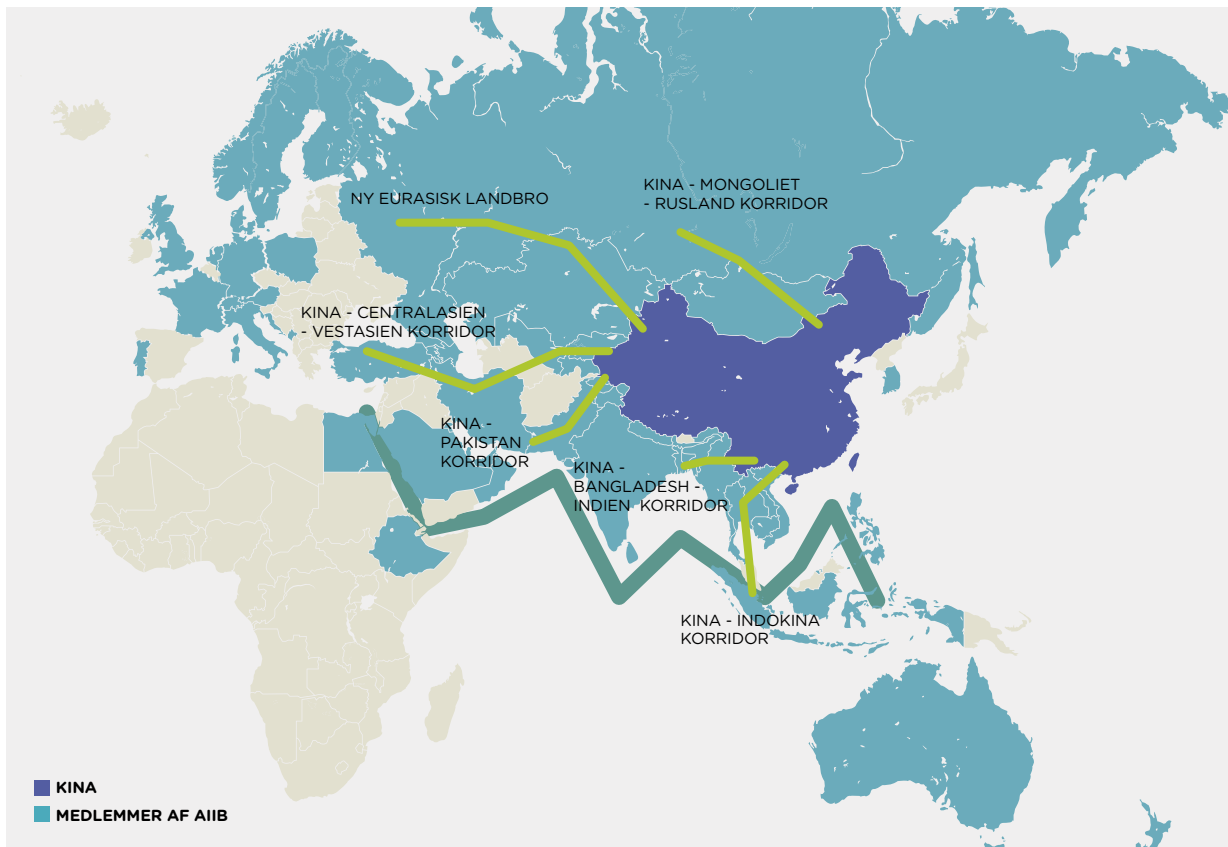
Indtil nu omfatter programmet infrastrukturprojekter og andre projekter på tværs af Asien, Europa og

Afrika til mindst 824 milliarder kroner. Der er sat 1.700 projekter i gang inden for de seneste tre år. Der er havne i Sri Lanka, motorveje i Pakistan, dæmninger i Myanmar og Afrika og derudover olieledninger, containerterminaler og lyntog i mange andre lande.

VISION: SEKS KORRIDORER

Det konkrete resultat af OBOR-initiativet er alle disse selvstændige projekter med hver deres finansiering og særskilte aftaler mellem det pågældende lands regering på den ene side og Kinas regering eller de kinesiske udviklingsbanker og virksomheder på den anden side i hvert enkelt tilfælde. Men den overordnede vision er at skabe seks såkaldte "korridorer" gennem Asien, der langt nemmere end i dag binder verdensdelen sammen og forbinder den med lande i Europa og Afrika.

Langt det meste er finansieret af lån fra kinesiske statsbanker og kinesisk dominerede udviklingsbanker eller af investeringer fra kinesiske virksomheder, selvom der også i nogle tilfælde er bistandsmidler med i billedet.

Hele programmet præsenteres i kinesiske medier som en slags kinesisk "Marshall-hjælp" til u-lande i regionen. Ifølge præsident Xi Jinping skal den nye silkevej "bringe fred og vækst" og "promovere et universelt, regelbaseret, åbent, ikke-diskriminerende og retfærdigt multilateralt handelssystem med WTO i centrum."

Yang Jiang konstaterer med et smil, at den smukke intention om at genoplive den gamle silkevej giver et tiltrængt "soft power boost", et image af velmenende og idealistisk internationalisme fra kinesisk side, til en række overvejende økonomisk definerede projekter.

"Infrastruktur er hjertet i OBOR-initiativet," fremhæver Luke Patey, en anden seniorforsker hos DIIS, "men eftersom infrastruktur handler om andet end beton og stål, vil nye veje og jernbaner have sociale, udviklingsmæssige og ligefrem politiske konsekvenser. Ved at involvere sig på disse felter kan man sikre en langsigtet bæ-

redygtighed for Kinas økonomiske investeringer."

Der er imidlertid også kritiske røster fra hele verden omkring Kinas på overfladen så velmenende initiativ.

“

Nogle gange er Kinas regering og kinesiske virksomheder ikke opmærksomme på, hvor stor den politiske risiko er i de projekter, de går ind i.

Yang Jiang

Seniorforsker, Dansk Institut for Internationale Studier (DIIS)

"Det vigtigste aspekt ved OBOR-initiativet er brugen af infrastrukturprojekter til at styrke Kinas indflydelse i disse regioner," vurderer den japanske udviklingsekspert professor Hironori Sasada fra Hokkaido University.

"Når man ser eksempler i Sri Lanka og Djibouti på, at Kina bygger infrastrukturensystemer ved at bruge bistandspenge (bevillinger og udviklingslån fra den kinesiske stat, red.) og derpå opnår ret til at benytte dem til sine egne strategiske formål, ser betingelserne for de kinesiske lån slet ikke fair ud. I andre tilfælde, som i Kinas tilbud til Indonesien om at bygge et nyt lyntogsnet, synes Kina også at give unfair tilbud, unfair over for konkurrenter i Japan eller andre donorlande. Nogle af disse bud ser ud til at være givet udelukkende med det formål at vinde udbuddet - uden en realistisk plan for, hvordan man vil levere, hvad man lover at bygge," fortsætter Hironori Sasada.

EKSPORT AF GRØN INDUSTRI

Yang Jiang formulerer det lidt anderledes, når hun siger, at Kinas udviklingsbanker og bistandsorganisationers tilgang til den type projekter på godt og ondt synes at være mere "na-

iv” end vestlige ditto. De er ”mindre på vagt over for risikoen i investeringerne,” konstaterer hun.

Her refererer hun ikke kun til den økonomiske risiko, men også den politiske risiko ved at rode sig ud i projekter med negative konsekvenser for det lokale miljø eller den lokale befolkning, som risikerer at give de kinesiske investeringer et dårligt image.

”Men Kina lærer i disse år en lektie på det punkt,” siger hun. ”Nogle gange er Kinas regering og kinesiske virksomheder ikke opmærksomme på, hvor stor den politiske risiko er i de projekter, de går ind i. De har ikke gjort deres hjemmearbejde godt nok.”

Meget er skrevet om Kinas nye klima- og energibevidsthed, og Kina lægger selv vægt på hensynet til klima og miljø i sin promovering af OBOR-initiativet.

Men Yang Jiang påpeger, at mange af de virksomheder, som har overkapacitet og bevæger sig udenlands som en del af OBOR, netop kommer

fra sektorer, som bruger meget energi og forurener meget. De tager uundgåeligt klimabelastningen og forureningen med sig ud langs den nye silkevej. På klima- og miljøområdet er Hironori Sasada heller ikke så optimistisk.

”Jeg er skeptisk ved den kinesiske regerings evne og vilje til at gøre noget ved klimaforandringer og bæredygtighed, både i selve Kina og på det internationale niveau,” vurderer han.

På den anden side er der en klar bæredygtighedsvinkel på mange af flagskibsprojekterne inden for OBOR-programmet, tilføjer Yang Jiang.

”Det er vigtigt for Kina at vise, at dets projekter lever op til internationale standarder.”

”Her skal man huske på”, minder hun om, ”at Kina også har sin egen grønne industri, som har alvorlige overkapacitetsproblemer. Den overkapacitet vil man gerne eksportere.” •

KINAS ”ONE BELT AND ONE ROAD”-INITIATIV:

- Initiativet blev lanceret af Kinas præsident, Xi Jinping, i 2013.
- Ideen er at etablere ”en ny silkevej” af transportlinjer mellem Østasien og Europa/Afrika.
- Det omfatter etableringen af den kinesisk dominerede infrastrukturbank, AIIB (Asian Infrastructure Investment Bank), samt den såkaldte silkevejsfond.
- Det er vanskeligt at afgrænse, hvilke udviklingsprojekter i regionen der er en del af programmet, og hvilke der ikke er. Men det samlede initiativ har allerede resulteret i mindst 1.700 projekter og givet nye investeringer på mindst 824 milliarder kroner.

Nyt panel skal fremme verdensmål

16 CENTRALE AKTØRER fra det danske samfund skal samarbejde med politikerne om at fremme FN's verdensmål. De udgør det såkaldte 2030-panel, der er blevet nedsat af Folketingets tværpolitiske netværk for FN's verdensmål.

Gennem sparring, input, analyser og arrangementer skal det nye panel supplere netværkets politiske arbejde, så Danmark kan nå FN's verdensmål i 2030.

"Vi har etableret et stærkt, repræsentativt 2030-panel, som jeg forventer bliver en helt central aktør i arbejdet med FN's verdensmål i Danmark," siger formand for folketingsnetværket Kirsten Brosbøl.

Det nye panel mødtes første gang i slutningen af august. • /AN

Medina støtter verdens fattigste med ny tøjkollektion

Medina har i samarbejde med Custommade og Boozt.com lanceret en tøjkollektion, hvor overskuddet af salget går til Folkekirkens Nødhjælp.

AF ANNA NEDERGAARD

■ UNDER MODEUGEN I KØBENHAVN, der løb af stablen i august, lancerede den danske sangerinde Medina en ny tøjkollektion. Kollektionen, der består af 11 dele, er lavet i samarbejde med Cumstommade og sælges på Boozt.com. Den er lavet for at samle penge ind til Folkekirkens Nødhjælp, da overskuddet fra salget går direkte til nødhjælpsorganisationens arbejde med verdens fattigste og mennesker i nød, herunder flygtninge i nærområder.

Det er forskelligt, hvor meget der bliver doneret, når der købes tøj fra den nye kollektion, men det ligger fra 50 til 600 kroner per styk.

"Køber du til eksempel læderjakken fra min kollektion, kan Folkekirkens Nødhjælp for eksempel give 20 flygtningebørn næringsrig mad en hel måned!" forklarer Medina.

FOKUS PÅ FLYGTNINGE

Kollektionen udspringer af velgørhedsprojektet Mevation, som Medina står i spidsen for og laver i samarbejde med Folkekirkens Nødhjælp. Projektet arbejder for at engagere unge og udbrede deres kendskab til flygtningekrisen.

"Flere end nogensinde før flygter fra krig og konflikter rundt omkring i verden. Der er rigtig mange måder at gøre folk opmærksomme på de forfærdelige ting, der sker. Jeg forsøger med Mevation og den her tøjkollektion at engagere danskerne og få dem til at tage stilling. Det her handler ikke om politik, men om at skabe et forum, som handler om medmenneskelighed – og selvfølgelig om at sende penge til mennesker i nød," siger Medina.

Mevation, der er en sammentrækning af Medina, motivation og nation, blev startet i 2015. Det skete, efter at Medina under en ferie i Grækenland oplevede den massive flygtningestilstrømning på helt nær hånd. Hun har desuden personlig grund til at engagere sig i flygtningespørgsmålet, da hendes far kom til Danmark fra Chile som politisk flygtning.

Medina besøgte senest i maj måned Kakuma-flygtningelejren i det nordlige Kenya. Den er med sine knap 180.000 flygtninge en af verdens største flygtningelejre. Her talte hun med unge, der havde boet hele livet i flygtningelejren, om, hvordan man bliver ved med at håbe på en bedre fremtid. •

Danmark i global madspildskamp

39 LEDERE på tværs af regeringer, erhvervsliv og civilsamfund udgør i øjeblikket Champignons 12.3, der forsøger at bekæmpe madspild.

Danmark kan nu bryste sig af at have hele to fødevarerprofiler med, nemlig miljø- og fødevarerminister Esben Lunde Larsen og som den seneste tilføjelse til gruppen Selina Juul, stifter og bestyrelsesformand for Stop Spild Af Mad.

Stop Spild Af Mad blev stiftet i 2008 og er i dag Danmarks største nonprofitorganisation, der arbejder for at bekæmpe madspild.

"Vi har meget travlt - vi er ved at løbe tør for tid, ressourcer og natur, når vi bliver ved med at producere mad, der ender i skralde-spanden. I en verden, hvor hver niende sulter, er det vores pligt at stoppe madspild," siger Selina Juul.

Champignons 12.3 har som mål og forpligtelse at reducere madspild og fødevarer-tab og dermed bidrage til opfyldelsen af FN's verdensmål nummer 12.3. Det lyder, at verdens madspild og fødevarer-tab i hele værdikæden skal være halveret inden 2030.

Hvert år går mere end en milliard ton mad til spilde. Det udgør et økonomisk tab på 940 milliarder dollar, og det står for cirka otte procent af den årlige udledning af drivhusgasser. Det svarer til, at madspild udgør den tredje største udleder efter USA og Kina.

Ud over de to danske medlemmer udgøres koalitionen af deltagere som Barack Obamas tidligere køkkenchef i Det Hvide Hus, Sam Kass, og leder af FN's miljøprogram UNEP, Erik Solheim. • /AN

UPDATE PARTNERSKABER

FN-initiativ og Danmark i nyt samarbejde

I ET FORSØG PÅ at indfri FN's verdensmål skal den private sektor spille en større rolle. Derfor indgår Danmark samarbejde med FN-initiativet Global Compact.

Global Compact tæller over 9000 virksomheder i cirka 170 lande. Initiativet blev introduceret i 1999 med ti principper, der skulle styrke virksomheders arbejde med samfundsansvar og bæredygtighed. I dag arbejdes der målrettet på at mobilisere erhvervslivet i at opnå FN's verdensmål og sikre, at det sker i overensstemmelse med de ti principper.

"Flere topchefer omfavner bæredygtighedsprincipperne og har verdensmålene som strategisk kompas. Det kan og skal vi udnytte. Det er en dagsorden, vi deler med FN's Global Compact," siger udviklingsminister Ulla Tørnæs.

Den nye partnerskabsaftale, som Danmark har indgået med Global Compact, løber fra 2017-2020, og det forventes, at Danmark kommer til at bidrage med 3 millioner kroner om året. Det er første gang, at Danmark har indgået en flerårig aftale med Global Compact. • /AN

Hjælp til børn og unge i slummen

KNAP EN MILLIARD MENNESKER lever i dag i slumområder - et tal, der forventes at være fordoblet i 2030.

Det vil Plan Danmark og Danida gøre noget ved. I en ny partnerskabsaftale fokuserer de på at forbedre levevilkårene for børn og unge i slumområderne i Etiopien, Uganda, Kenya og Zimbabwe, så de kan blive en gevinst for samfundet og undgå at leve et liv på kanten.

"Plan Danmark vil bidrage til, at unge er med til at skabe bæredygtige byer og får en god fremtid med deres familier. Over halvdel af verdens befolkning bor i byerne, og vi kan kun nå verdensmålene, hvis vi sætter ind her," siger Gwen Wisti, administrerende direktør i Plan Danmark. Samarbejdet skal derfor være med til at skabe trygge byer og forebygge, at børn og unge udsættes for vold og overgreb i storbyernes slum, tvinges ud i kriminalitet eller udnyttes til at arbejde under urimelige arbejdsforhold.

Den nye aftale er en del af en række strategiske partnerskaber, som udviklingsminister Ulla Tørnæs har indgået. Der er i alt 17 partnerskaber, der løber fra 2018 til 2021. En ekstra bevilling i år på knap en kvart milliard gør, at den samlede årlige støtte til de strategiske ngo-partnere udgør knap 1,2 milliarder kroner. Plan Danmark får årligt 17 millioner kroner til sit projekt. • /AN

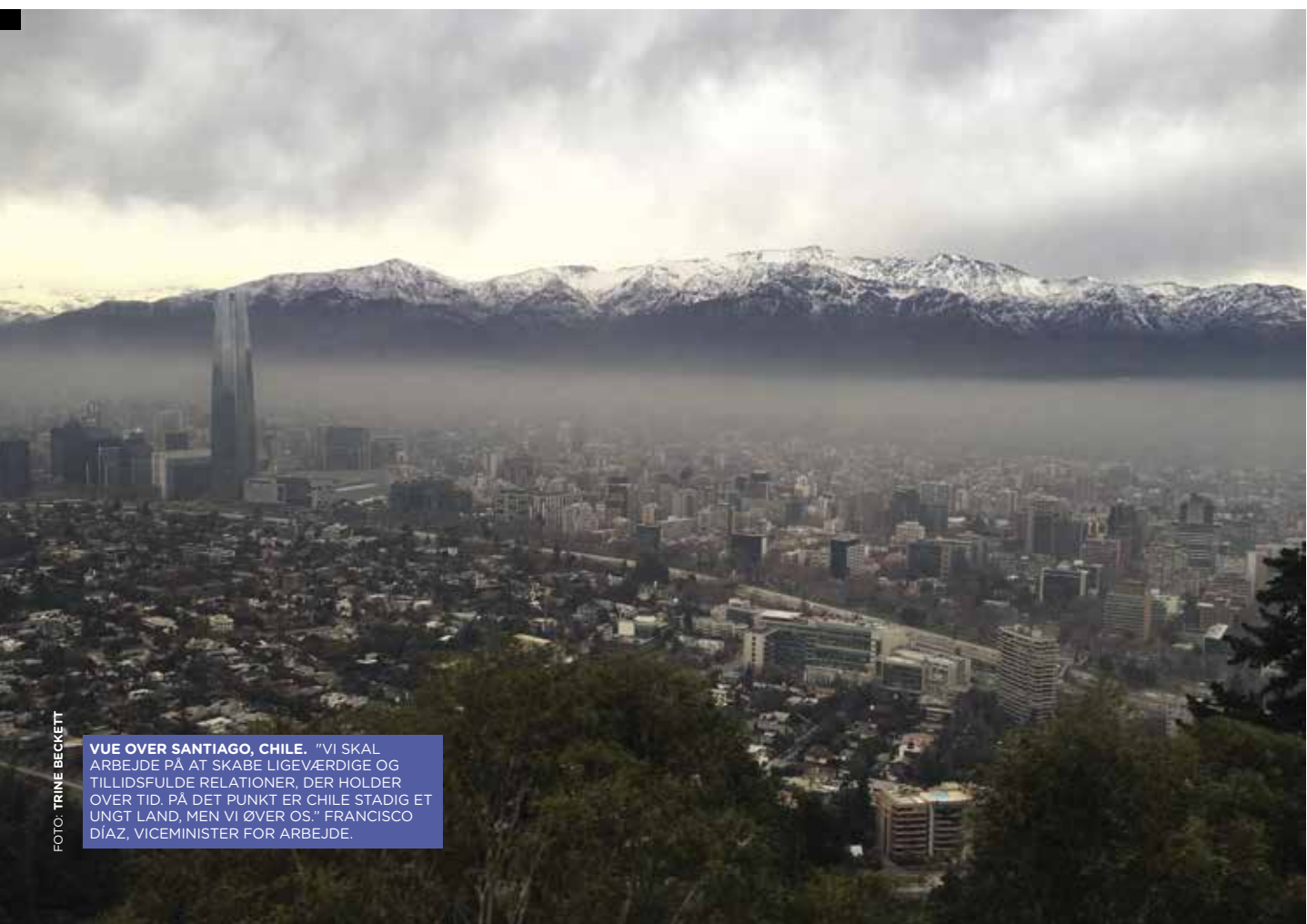

FRA POLITISKE MORD TIL KOLLEKTIVE OVERENSKOMSTER

Under Pinochet-styret forsvandt fagforeningsledere sporeløst. Efter dansk forbillede skal kollektive overenskomster nu bidrage til at skabe større lighed og vækst i OECD's mest ulige land.

30/

AF TRINE BECKETT

”DE FLESTE CHILENERE LEVER I DERES EGEN BOBLE OG FORSTÅR IKKE, AT DEN ANDEN HALVDEL AF BEFOLKNINGEN HAR ET HELT ANDET LIV END DEM.” VALENTINA BARROS, ANTHROPOLOG.

■ PÅ PLAZA ITALIA I CHILES HOVEDSTAD, SANTIAGO, krydses byens største veje. Det er her, folk mødes og fejrer, når Chile har vundet i fodbold – eller sørger, når de har tabt. Herfra indleder studenter, arbejdere, cyklister og miljøaktivister demonstrationer, når de skal forsvare deres rettigheder. Og ikke mindst er det her, skellet går mellem de rige og de fattige kvarterer i byen.

Mod Andesbjergene i øst ligger velstående områder som Las Condes, Vitacura og Providencia, der også er kendt under navnet Sanhattan, Santiagos Manhattan. Vest for pladsen ligger de fattigere bydele som Centro og Quinta Normal, og på den anden side af floden Recoleta. Dette område kaldes også Lachimba, som betyder ”den mindre vigtige side”. Mange fra både øst og vest lever et helt liv uden at krydse Plaza Italia. Uden at møde dem fra den anden side.

Chile er det mest ulige land i OECD, hvilket generelt betragtes som en væsentlig konsekvens af landets tidligere militærdiktatur. Grundstenene i landets økonomi blev lagt under general Pinochet med hjælp fra økonomer fra den neoliberale Chi-

cago-skole i USA. Han og de grundlagde, hvad de kaldte det ”chilenske mirakel” på markedskræfter, privatisering og liberalisering. Og Pinochets forfatning gælder stadig, her 20 år efter at landet igen overgik til demokrati. Men for den nuværende regering er det en væsentlig ambition at mindske uligheden.

“

Bare for 30 år siden var demokratier ikke reglen i Latinamerika. Et makroøkonomisk fundament var ikke reglen – krisen var reglen. Sådan er det ikke i dag. I dag er krisen en undtagelse, og vi er indstillet på at arbejde for en ny vision om at skabe lighed.

Francisco Díaz
Viceminister for arbejde, Chile

Og det har skabt grobund for et tæt samarbejde mellem den danske ambassade og den chilenske regering, særligt med fokus på arbejdsmarkedet. For hvor Chile er det mest ulige land i OECD-kredsen, er Danmark

nummer tre på verdensranglisten i forhold til lighed.

STOR ULIGHED

”Chiles demokratiske institutioner fungerer rigtig godt. Graden af korruption og magtmisbrug er langt mindre end i andre latinamerikanske lande. Men graden af ulighed i samfundet er stadig stor, og derfor har den chilenske regering indledt reformer på en række områder. De strukturelle reformer, som kommer nu, handler om at få fordelt velfærden. Og her vil de gerne bevæge sig i retning af den danske model,” siger den danske ambassadør i Chile, Jesper Fersløv Andersen.

Udvikling møder ambassadøren til et seminar, der skal bidrage til at bygge bro mellem de chilenske ambitioner og de danske erfaringer gennem et møde mellem arbejdsmarkedets parter i Danmark og Chile. Fra Danmark er repræsentanter fra LO og DA rejst til Chile for at introducere deres vinkel på den danske model med kollektive overenskomster, og hvad det kræver at få dem til at fungere. Fra Chile er repræsentanter fra chilenske fagforeninger mødt op sammen med arbejdsgivere, embeds-

ARBEJDERE PROTESTERER MOD AFP - PENSION FUND ADMINISTRATORS FORAN PRÆSIDENTPALADSET I SANTIAGO.

CHILE:

- Chile var fra 1973 til 1990 styret af en militærjunta under ledelse af general Augusto Pinochet, der afsatte den demokratisk valgte socialistiske præsident Salvador Allende ved et kup, støttet af CIA.
- Pinochets styre medførte voldsom undertrykkelse af den venstreorienterede opposition. Under hans regime forsvandt eller døde omkring 3.000 personer.
- Chiles nuværende præsident, Michelle Bachelet, er socialist. Hendes far blev myrdet under Pinochets regime, og hun er uddannet børnelæge i Tyskland. Michelle Bachelet har været præsident siden 2014 og var også præsident fra 2006 til 2010. Næste valg afholdes den 17. november i år. Den konservative kandidat, milliardæren Sebastián Piñera, der var præsident mellem 2010 og 2014, er favorit.

mænd og Francisco Díaz, den chilenske viceminister for arbejde. Seminaret foregår hos den internationale arbejdsorganisation (ILO), FN's faglige organ for arbejdsmarkedsspørgsmål, i en officiel bygning med udsigt til Andesbjergene. Øst for Plaza Italia. Viceministeren indleder med at slå de barske realiteter fast.

"I Chile tjener de 20 procent rigeste ti gange så meget som de 20 procent fattigste."

Arne Grevsen, næstformand i LO, og Henrik Bach Mortensen, direktør i DA, konkretiserer i møderummet hos ILO flexicurity, velfærdsstaten og den ligeværdige dialog.

"Danske arbejdsgivere er ikke julemænd, og vi er ikke i eventyrbranchen. Vi ville ikke have en arbejdsgiverforening, hvis ikke vi havde stærke fagforeninger," siger Henrik Bach Mortensen. Arne Grevsen taler om tillid og uddyber, at det er helt centralt for den kollektive overenskomst, at alle skal være indstillet på at tabe lidt på den korte bane for til gengæld at vinde på den lange.

Men har den tilgang overhovedet gang på jorden i det latinamerikanske land? Viceministeren er positiv, men også realistisk.

"Hvis hver forhandling bliver set

som et one-shot, kommer vi ingen vegne. Vi skal arbejde på at skabe ligeværdige og tillidsfulde relationer, der holder over tid. På det punkt er Chile stadig et ungt land, men vi øver os," siger han.

FAGFORENINGSLEDERE, DER FORSVANDT

Flere i lokalet refererer til den chilenske politiske historie og konsekvenserne for den sociale dialog og uligheden i samfundet i dag. Mest følelsesladet er en advokat i arbejdsret, der husker forsamlingen på, at alle fagforeningsledere blev myrdet under Pinochet, hvilket gav arbejdsgiverne en nærmest overmægtig position. En position, der ikke er rykket ved for alvor, understreger flere af de andre deltagere.

Men hvor gode muligheder har Chile for at rette op på uligheden og den manglende tillid? I forhold til andre latinamerikanske lande er økonomien og de demokratiske institutioner mere stabile. Men få lande har så opdelt en befolkning, og det gør projektet svært, mener mange. Blandt andre den unge antropolog Valentina Barros, som netop er vendt tilbage til Santiago fra London.

"De fleste chilenerne lever i deres egen boble og forstår ikke, at den an-

den halvdel af befolkningen har et helt andet liv end dem."

Samtidig er den nuværende præsidents reformer udfordret af, at hendes popularitet ikke er høj i øjeblikket. Der er valg i Chile til november, og her tyder det på, at konservative Sebastián Piñera, som tidligere har kritiseret Bachelets reformer, vil vinde over den socialistiske modkandidat - præsident Bachelet stiller ikke selv op.

Men i konferencsalen er interessen for at bidrage til social forandring oprigtig og stor. Og Jesper Fersløv Andersen er positiv.

"Chile har på andre områder vist, at når de vedtager ændringer, er de også gode til at implementere dem," siger han og nævner for eksempel udviklingen inden for bæredygtig energi, der er foregået i tæt samarbejde med den private sektor. Også viceministeren tror på forandring.

"Bare for 30 år siden var demokratier ikke reglen i Latinamerika. Et makroøkonomisk fundament var ikke reglen - krisen var reglen. Sådan er det ikke i dag. I dag er krisen en undtagelse, og vi er indstillet på at arbejde for en ny vision om at skabe lighed. Men vi ved også, at det er en vision, der vil tage tid. Lang tid. Årtier, minimum." •

Afviste asylansøgere sendes hjem

DANMARK OG NIGERIA styrker indsatsen for hjemsendelse af afviste asylansøgere.

Det blev besluttet i august, hvor udviklingsminister Ulla Tørnæs besøgte den politiske stormagt Nigeria. Under besøget holdt udviklingsministeren møder med nigerianske myndigheder med formålet at styrke samarbejdet om migration og bekæmpelse af de grundlæggende årsager. "Der skal skabes håb om en fremtid i deres hjemlande. Men det er lige så vigtigt, at vi sender et klart signal om, at afviste asylansøgere bliver sendt hjem, så færre bliver tiltrukket af en umulig drøm om et liv i Europa," siger Ulla Tørnæs. Regeringen har afsat 125 millioner kroner til det nye indsatsområde, der skal fremme hjemsendelse. •/LHM

FOTOS: JEPPE G. HOLMGREEN, WFP

Betalingskort giver flygtninge frihed

AF LOUISE HAUGAARD MALLING

■ MED OVER TRE MILLIONER registrerede flygtninge er Tyrkiet landet med den største flygtningepopulation i verden. De fleste er fra Syrien, men mange flygter også fra Irak, Iran og Afghanistan. Selvom de er sikre fra krig, lever mange af flygtningefamilierne under udfordrende forhold i Tyrkiets fattigste områder. I disse områder kan det være svært at opbygge stabile liv. Et program, som har til formål at hjælpe de mest sårbare af disse flygtningefamilier, er Emergency Social Safety Net (ESSN).

Programmet giver flygtningefamilier et ESSN-kort med et fast beløb (28 euro per familiemedlem) hver måned, som kan bruges i butikker ligesom et almindeligt betalingskort. På

den måde kan familier, som har fået kortet, købe det, de har allermost brug for.

Men ESSN-kortet er mere end bare et betalingskort. Det er også en anerkendelse af, at flygtninge bør have ret til at vælge, hvordan de forvalter deres liv. For at forstå effekten af kortet har børnetegnere over hele Europa illustreret eksempler på den glæde, som opstod i flygtningebørnenes verden, når deres forældre havde købt en ting til dem. Bag programmet står et partnerskab mellem EU og Tyrkiet, World Food Programme og den tyrkiske Røde Halvmåne. Programmet bygger på det tyrkiske folks gæstfrihed for flygtninge og er det største humanitære program, som EU nogen sinde har finansieret. •

Flere penge til skrøbelige stater

VERDENSBANKEN OG FN er gået sammen om at kombinere nød- og udviklingshjælp med initiativet "New Ways of Working". En stor andel af verdens fattigste lever i skrøbelige stater, hvor konflikter og sult driver millioner på flugt. Af samme årsag mener Verdensbanken, at der skal afsættes flere ressourcer til de stater, hvis man vil løse flygtningeproblematikkerne. Bidraget til de skrøbelige stater vil stige fra syv til 14 milliarder dollar. Foruden dette vil Verdensbanken også indsætte folk til at overvåge udviklingen i landene og holde øje med de projekter, som skal gennemføres i samarbejde med FN-organisationer.

Eftersom konflikterne ikke er forbigående, vil banken også sætte fokus på de nabolande, som prøver at håndtere de mange flygtninge. Verdensbankens direktør i Mellemøsten og Nordafrika, Franck Bousquet, har i den forbindelse stået bag et initiativ i Libanon og Jordan. Her uddelte Verdensbanken og FN en bevilling på en milliard dollar for at støtte de to lande, der har taget imod flest syriske flygtninge. Danmark støtter aktivt Verdensbankens hjælp til nabolande, der tager imod flygtninge, samt kombinationen af nød- og udviklingshjælp. •/JBO

Fremtidens seksbenede fødekilde

INSEKTER STILLER SULTEN

Insekter er så god ernæring med så minimal en miljøpåvirkning, at de kan blive basiskost for os alle. Researchprojektet GREEINSECT har kortlagt muligheden for at fremme og kommercialisere produktion af insekter som fødevarer i Kenya.

“

Insekter kan helt klart være en løsning på fødevareusikkerheden i verden.

John Kinyuru
Nærings- og
insektforsker

FOTO: AFTON HALLORAN

PROJEKTET GREEINSECT ER ET SAMARBEJDE MELLER KØBENHAVNS UNIVERSITET OG JOMO KENYATTA UNIVERSITY I KENYA, SOM UNDERSØGER FORDELENE AF MASSEPRODUKTION AF INSEKTER I KENYA.

JUJA, KENYA – På denne farm er der hverken høns eller køer. Der bliver produceret insekter. I massevis. Siden 2014 har der været fokus på at masseproducere de små dyr, og især fårekyl-lingen har været i fokus, da den er særligt velegnet som føde til os mennesker. Den indeholder samme mængde protein som både okse- og kyllingekød, men da hele dyret kan bruges, og intet går til spilde, er det langt mere effektivt og bæredygtigt. Det er godt for vores kamp for at komme madspild til livs, og det er en særlig effektiv måde at komme undernæring til livs i verdens udsatte lande.

Farmen, som ligger på *Jomo Kenyatta Universitetet* i Juja, har siden 2014 fungeret som hjem for det Danida-støttede projekt GREEINSECT. Her har fokus været på masseproduktion af insekter. Et område, der indtil videre ikke har været særlig udviklet eller udnyttet i Kenya.

”Vores helt store succes er, at det er lykkedes os at masseproducere. Det er et kæmpe output fra vores projekt. Nu træner vi lokalsamfund til, hvordan de selv kan gøre det,” fortæller John Kinyuru, insekt- og ernæringsforsker, der arbejder med projektet. I forrige måned var de forbi en flygtningelejr, hvor de etablerede en lille insektfarm og trænede 15 flygtninge i opdræt af fårekyl-linger. Snart er første høst klar.

TIL KAMP MOD UNDERERNÆRING

Ud over at være fyldt med næring er der en række andre fordele ved fåre-

kyllingerne. De er billige at producere og holde. En fårekilling spiser omkring 0,001 gram mad om dagen – og de er yderst miljøvenlige, kræver meget lidt vand og udleder meget lidt drivhusgas. De har derfor optimale betingelser for at være med til at bekæmpe en presset fødevaresituation og underernæring i udviklingslandene. Det er ofte animalske fødevarer, der mangler i kosten i udviklingslandene, og her kan fårekyl-linger være et alternativ.

”Mennesker i nød kan hurtigt og nemt holde dem og dermed få en bæredygtig kilde til protein. Insekter kan helt klart være en løsning på fødevareusikkerheden i verden,” siger John Kinyuru.

I en stor test gav GREEINSECT 200 børn grød med fårekyl-linger i. Alle de næringsmæssige fordele, som børnene har fået i kraft af grøden, er herefter blevet analyseret.

”Du vil få børn, der er sundere, der bedre kan absorbere næring, og som får tilført både protein og energi,” forklarer John Kinyuru.

HELE KÆDEN SKAL KENDES

Selvom potentialet er der, kræver det stadig en del arbejde, før en masseproduktion af fårekyl-linger som næringsrig fødevarer kan blive en realitet. Et fødevaresystem er komplekst, og en succesfuld masseproduktion kræver, at hele værdikæden er kendt. Noget, som GREEINSECT har fokuseret på.

”Der skal være en aftager, der skal

være en måde, det kommer ind i hele vores fødevaresystem på. Derfor er det ikke nok at arbejde med produktionen, man skal arbejde med hele værdikæden,” konstaterer Nanna Roos, lektor på Københavns Universitet, der har ledet GREEINSECT siden begyndelsen.

Projektet har dog allerede budt på en række resultater om produktionssystemet, og det har samtidig været med til at opbygge et produktionssystem i Kenya.

Mens det er nyt at masseproducere insekter i Kenya, har Thailand længe haft fidus til de seksbenede. Thailand har udviklet en omfattende produktionssektor af fårekyl-linger, siden produktionssystemerne for 20 år siden blev opfundet på Khon Kaen University i Thailand, der også er partner i projektet GREEINSECT. Thailand er derfor blevet brugt som model-land for GREEINSECTs projekt i Kenya.

”Vi har lavet et studie, hvor man for første gang rigtig sætter tal på og ser, at man kan producere animalsk protein med en meget, meget lav miljø- og klimapåvirkning,” fortæller Nanna Roos om et af GREEINSECTs resultater, der er opnået i samarbejde med Khon Kaen University.

INTERESSE EKSPLODERET I VESTEN

Men det er ikke kun i Asien og Afrika, at insekter er blevet populære. I dag er interessen for insekter eksploderet på

globalt plan, og sprøde kryb kan findes i alt lige fra gourmetrestauranter til køledisken i Irma.

”Det er en ting, der kan tales ind i rigtig mange dagsordener. Der er hele klima- og miljødagsordenen, men det er også muligt at være med til at løfte noget stærkt ernæringsholdigt i en produktion, og det kan være med til at give en familie i Thailand eller Kenya et indtægtsgrundlag,” forklarer Dorte Lau Baggesen, afdelingschef på DTU’s Fødevarerinstitut.

AD-EFFEKT SKAL OVERVINDES

Men selvom interessen har været eksplosiv, er fårekylningeindtaget ikke fulgt med. Det er der en grund til.

”Vi taler i vores kredse om ’ad-effekten’. At folk siger ’ad, det kan jeg ikke lide,” forklarer Dorte Lau Baggesen.

Den bliver dog i øjeblikket modarbejdet af, at insekter er trendy. Når noma serverer myrer, eller der kommer insektskagebøger, så er det med til at rykke ved folks opfattelse.

”Man kan sammenligne det lidt med den samme ad-effekt, der var med sushi for 15-20 år siden. Og den er der jo altså ikke i dag,” konstaterer Dorte Lau Baggesen.

Alligevel tror hun ikke, at det kommer til at slå igennem i Vesten på samme måde, som det har gjort i Asien og Afrika, hvor insekterne serveres og spises hele.

”Det bliver nok noget med, at du bare kan læse på ingredienslisten, at der er insektprotein eller insektfedtstof i.” •

KORT OM GREEINSECT

- GREEiNSECT startede 1. januar 2014 og løber frem til 31. december 2017.
- Projektet er støttet af Danida med cirka ti millioner kroner.
- Formålet er at undersøge masseproduktion af insekter i Kenya og de sociale, økonomiske og næringsmæssige fordele.
- Der er fem ph.d.-studerende tilknyttet projektet.
- Der er desuden en række partnere fra bl.a. USA, Thailand og Sydafrika tilknyttet GREEiNSECT.

Afrikansk hårkunst

KUNSTNER og mode-designer Laetitia Ky fra Elfenbenskysten har fået opmærksomhed fra hele verden, efter at hun udgav en billedserie med hårskulpturer lavet af sine lange, blyanttynde dreadlocks. I serien har skulpturerne form som alt fra kaninører til briller eller som et ekstra sæt hænder til at hjælpe med at holde mobilen, spille guitar eller understrege et udtryk. Hendes *KY-braids* er fletninger fremstillet ved at dække håret med voksstof, som er meget populært lokalt.

Laetitia Ky blev inspireret af et Instagram-album med kvindefrisurer fra nogle afrikanske stammer før kolonitiden. Det handler for hende om at turde fejre sit udseende og sin kulturelle arv.

"Alt starter med selvtillid, og alle kvinder bør betragte sig som gudinder," siger hun til OkayAfrica • /JLA

FOTOS: LAETITIA KY, TOILET FILMPLAKAT

Bollywood på toilettet

Toiletbesøg, impotens, menstruation og seksuelt samtykke i Bollywood.

AF JANNE LOUISE ANDERSEN

■ Keshav er en landsbyboer, der gifter sig med en uddannet, spirituel kvinde kaldet Jaya. Men da Jaya opdager, at hun skal i marken sammen med de andre landsbykvinder for at besørg, nægter hun og forlanger at få et toilet i huset. Den forelskede Keshav må trodse både sin overtroiske far og landsbyens ældste for dette beskedne ønske.

Udendørs afføring er et kæmpe problem i Indien. Undersøgelser anslår, at 60 procent af Indiens milliardbefolkning ikke har adgang til eget toilet. For kvinderne handler det ud over sanitet også om sikkerhed, privatliv og uafhængighed.

Toilet er seneste film i Bollywood, der tackler tabuiserede sociale emner. Akshay Kumar,

der spiller Keshav, har i 2018 hovedrollen i filmen *Padman* om en social aktivist, der revolutionerede menstruationshygiejne i Indiens landdistrikter ved at udvikle en billig tromle med hygiejnebind. Skuespilleren Ayushmann Khurrana har både spillet en mand med impotens i *You, Me and Everything In Between* samt en sæddonor i filmhittet *Vicky Donor*. Også filmen *Pink* om seksuelt samtykke af samme instruktør blev en kommerciel og kritisk succes. Det tyder det også på, at *Toilet* bliver – selvom nogle kritikere også kritiserer den for at være regeringspropaganda, som understøtter *The Clean India Mission*, en kampagne, som premierminister Narendra Modi har været spydspids for. •

Unge mødes i bokseringen

EN GRUPPE BOKSETRÆNERE og unge bokkere fra Vollsmose Boxing var i august i Ramallah i Palæstina for at træne sammen med bokkere i den lokale klub El-Barrio. Fra Vollsmose Boxing deltog de to dobbelte danmarksmestre 15-årige Ilias Warraich og 14-årige Abdallah Abou-Arab. Abdallah er født og opvokset i Danmark og har palæstinensiske rødder, og det var hans første besøg i området. I løbet af ugen lavede de to klubber fælles træningsforløb med fokus på de forskellige boksestile og en masse fysisk træning, vægttræning og løb.

Målet er at etablere et boksesamarbejde mellem Palæstina og Danmark faciliteret af

Det Danske Hus i Palæstina. "Det er en unik mulighed for, at trænerne og unge bokkere fra vores klub kan udveksle viden og erfaringer med palæstinensiske boksekolleger," siger Shahbaz Aslam, chefræner i Vollsmose Boxing og landsholdstræner.

El-Barrio og Vollsmose Boxing har samme tilgang til boksesporten og kombinerer høje ambitioner i bokseringen med et øje for boksering som redskab til at skabe positive forandringer i unges liv.

"Vores mål er at udvikle et udbytterigt samarbejde mellem vores to bokseklubber," siger El-Barrios chefræner, Nader Jayousi. • /JLA

PÅ FLUGT FRA SEXINDUSTRIEN

38/

I en faldefærdig bygning i en fattig sydafrikansk forstad mødes 26 kvinder med et fælles mål: De vil ud af landets brutale sexindustri. Nordisk inspireret lovgivning kan hjælpe kvinderne.

AF PETER LYKKE LIND

FATHLONE. I en forstad til Cape Town i Sydafrika samles unge kvinder i et nyligt åbnet herberg for prostituerede. En af dem er 18-årige Wunesyika. Hun har solgt sin unge krop, siden hun var 15, da en mand tilbød hende 150 sydafrikanske rand, 75 kroner, for en "omgang" - "a full round", som de siger lokalt - fuldbyrdet samleje.

Wunesyika er spinkel, uden at se syg ud, og hendes stemmeføring er sikker. Hun ligner en ung kvinde, der måske går på universitetet i Cape Town. Kun hendes øjne ser ældre ud, end fødselsattesten viser. Ligesom de andre kvinder på herberget ligner hun ikke en gadeprostitueret. Men hun ligner en ung kvinde, der har levet et hårdt liv.

Hun fortæller om en hverdag med sex med fremmede mænd, om samleje på bagsæder af beskidte biler og om en dag for ikke længe siden, hvor hun efter at være blevet misbrugt blev efterladt på en landevej. Det fik hende til at søge hjælp.

Wunesyika er en af Sydafrikas cirka 153.000 prostituerede. Hendes historie er, som de er flest. "Jeg har ingen forældre, så jeg gik med mine venner på gaden," siger hun. I tre år har hun haft fem-seks kunder om dagen. Hun har aldrig haft et andet job - der er ikke andre former for arbejde til hende, siger hun. Wunesyika har ingen uddannelse, hun gik ud af skolen som 12-13-årig, og hendes forældre opgav hun for længe siden. Hun ryster blot på hovedet, da jeg spørger, om de hjælper hende. "Man er alene," siger hun opgivende.

Indtil for nylig var der, ifølge flere sydafrikanske ngo'er og menneskerettighedsaktivister, få steder for Wunesyika at gå hen. Herberget i forstaden Athlone er et af de første af sin slags, fortæller Mickey Meji, stifteren af institutionen. Ud over at skabe herberget kæmper Mickey Meji sammen med andre tidligere prostituerede for legalisering af prostitution i Sydafrika, også kendt som "den nordiske model".

Modellen dækker over lovgivning, der går efter køberne og formidlerne af sexydelser, og ikke sælgerne, de prostituerede.

Meji manglede selv et sted at søge hjælp, da hun prøvede at komme væk fra livet på gaden. "Der er meget stigmatisering og frygt for repressalier, så de her kvinder bliver nødt til at have et sted væk fra deres lokale miljøer," siger hun.

Kvinderne lærer her om jobmuligheder, uddannelse og andre alternativer til prostitution. "På gaden er der ingen hjælp at hente," siger Wunesyika.

I det nedslidte lokale sidder kvinder som Wunesyika på hvide plastikstole og udveksler historier, lytter og støtter hinanden i kampen for at komme væk fra gaden. Mødet bliver ledet af en rådgiver, der fortæller kvinderne om deres muligheder.

For disse kvinder er salget af deres krop den sidste udvej, og dette bør ikke opfattes som et valg, siger Anber

GRIZELDA GROOTBOOM FLYGTEDE FRA GHETTOEN KHAYELITSHA I CAPE TOWN, EFTER AT HUN BLEV GRUPPEVOLDTAGEET SOM NIÅRIG. HUN JAGTEDE ET BEDRE LIV, MEN HÅNTEREDE SIN FORTID MED ET STOFMISBRUG OG ENDTE SOM OFFER FOR Menneskehandel. I DAG ARBEJDER HUN SAMMEN MED NGO'EN EMBRACE DIGNITY.

Raz, menneskerettighedsaktivist og vicedirektør i ngo'en Donor Direct Action. "Ville vi tænke og sige det samme om folk, der sælger deres organer?" spørger hun retorisk. "Vi har lovgivning mod den slags; det burde ikke være anderledes, når det handler om kvinders krop," siger hun.

MUDRET STATISTIK

Mens nogle kvinder går på gaden på grund af finansiel desperation, bliver andre tvunget ud i prostitution, handlet og kynisk udnyttet af mellem-mænd. I Sydafrika samles alle seksuelt relaterede lovovertrædelser i én kurv, og det gør statistikkerne "mudrede", siger Anim van Wyk, chefredaktør hos den faktatjekkende organisation Africa Check.

Hun henviser til de offentligt tilgængelige statistikker, der kan være meget forvirrende. Fra april 2015 til marts 2016 registrerede sydafrikansk politi 51.895 seksuelle forbrydelser, 142 om dagen i gennemsnit. Det var et

fald på 99 forbrydelser per dag fra året før ifølge de officielle tal fra sydafrikansk politi.

Men det er ikke nødvendigvis en god ting. "Fald eller stigninger af registrerede forbrydelser er svære at aflæse, fordi vi ikke ved, hvilke specifikke forbrydelser der er skyld i ændringen," siger Anim van Wyk.

Det er problematisk, fordi det umuliggør en grundig forståelse af, hvilke nøgleproblemer, tendenser og mekanismer der findes i den organiserede kriminalitet i Sydafrika, forklarer Marcel van der Watt, professor med speciale i politipraksis på University of South Africa.

HANDLET AF EN VEN

En af de kvinder, der er blevet offer for menneskehandel, er Grizelda Grootboom. Jeg møder hende i ngo'en Embrace Dignity's hovedkvarter i Cape Town. Hun arbejder nu for legalisering af salg af sex. Det, mener hun, vil give de prostituerede flere rettigheder

og større sikkerhed, hvis de vil anmelde overfald.

Grizelda Grootboom flygtede fra ghettoen Khayelitsha i Cape Town, efter at hun blev gruppevoldtaget som niårig. Hun jagede et bedre liv, men håndterede sin fortid med et stofmisbrug og endte som offer for menneskehandel i Johannesburg.

En barndomsven havde lovet Grizelda et almindeligt arbejde, et nyt hjem og et nyt liv. I stedet blev hun fysisk og psykisk nedbrudt.

Efter at Grizelda ankom til det, hun troede var et nyt og trygt hjem, opdagede hun hurtigt, at hun var fanget i et sexfængsel. Hun blev banket, fik sit tøj flået af og piller stoppet ned i halsen, fortæller hun. "Fra da af kom der omkring 10-12 mænd ind hver dag. Jeg kunne ikke sige noget om aftenen og natten, for jeg var bedøvet halvt ihjel," siger hun.

Efter to ugers overgreb og mishandling blev Grizelda smidt på gaden. "Jeg var ubrugelig, kunderne vil

“

“Jeg var ubrugelig, kunderne vil have friskt kød, så der blev leveret en ny ung pige.”

Grizelda Grootboom
Tidligere prostitueret

40/

have friskt kød, så der blev leveret en ny ung pige.”

Grizelda arbejdede på gaden, bordeller og rastepladser, før hun kom ud af prostitution som 29-årig. Som flere sydafrikanske prostituerede kæmpede Grizelda med at finde en bæredygtig levevej. “Det er så frustrerende; jeg levede i konstant frygt for alfonser og andre fra mit gamle liv,” siger hun.

DEN NORDISKE MODEL

Grizelda arbejder sammen med tidligere vicesundhedsminister Nozizwe Madlala, der har grundlagt organisationen Embrace Dignity. De advokerer sammen for, at Sydafrika, som det første land i Afrika, indfører den "nordiske model".

I Sverige har man haft succes med den nordiske model, hvor registrerede tilfælde af prostitution, ifølge de svenske myndigheder, er blevet reduceret. “Det skaber et ufavorabelt marked for menneskehandlerne; de bliver simpelthen væk,” siger Anber Raz.

Modellen har dog også sine kritikere, der mener, at den blot tvinger prostitutionen ned i en ureguleret og farlig underverden.

Den sydafrikanske organisation sexarbejderes uddannelses- og lobbyforening (SWEAT) er en af kritikerne. “Vi mener, modellen er ineffektiv og ikke vil fungere i en sydafrikansk kon-

tekst,” siger Ishar Lakhani, lobby- og rettighedschef i organisationen.

Lakhani og SWEAT foreslår i stedet en total lovliggørelse af prostitution i Sydafrika for at undgå stigmatisering, og i stedet give de prostituerede rettigheder på lige fod med andre arbejdende sydafrikanere.

Organisationen mener, at landets høje arbejdsløshed på 27 procent samt den høje fattigdomsrate på omkring 34 procent er faktorer, der har indvirkning på den daglige sexhandel.

Professor Marcel van der Watt ser lignende tendenser.

”Meget af det, vi ser, ligner strukturer og tvungen prostitution. Mange voksne, der vælger prostitution, blev som unge lænket til sexindustrien. Mange forbliver i de lænker i form af narkotikaafhængighed,” siger han.

Den sydafrikanske regering er imod enhver form for legalisering af sexarbejde. Viceindenrigsminister Fatima Chohan har tidligere udtalt, at “destruktivitet, i menneskerettighedernes navn, forklædes som opfordringer til at legalisere prostitution, som om det er en blid og værdig praksis, der lover frigørelse af kvinder.”

For mange kvinder er den største udfordring at finde en alternativ indkomst. Penge er, ifølge de prostituerede selv, den største forhindring.

“Jeg prøver at holde op. Det er

svært, for jeg har ingen til at forsørge mig,” siger 32-årige Amanda, før hun forlader herberget i Athlone.

“Det er bedre her end på gaden. Jeg kan lære noget her og forbedre mit liv. Jeg føler mig sikker, og jeg er beskyttet, når jeg er her,” siger hun.

Amanda vifter en syntetisk hårløk til siden, trækker ned i sit miniskørt og går ud ad døren i sine høje hæle. Tilbage til de sydafrikanske gader, tilbage for at sælge sin krop for 75 kroner per omgang. •

PROSTITUTION I SYDAFRIKA

.....

- Der findes cirka **153.000** prostituerede i Sydafrika
- Af dem er **8.000** mænd, **6.000** transkønnede.
- Cirka **140.000** kvinder sælger sex i Sydafrika.
- Cirka **71 procent** af de kvindelige sexarbejdere er hiv-positive.
- Over **halvdelen** af de kvindelige sexarbejdere er afhængige af alkohol eller stoffer.

Kilder: Det sydafrikanske nationale aids-råd (SANAC), Sydafrikas statistik.

SKALs

DANSK
CAMBRIDGE
MODERSKOLE

Et spændende tilbud til dig, der ønsker at færdiggøre hele din internationale grunduddannelse i Danmark.

Cambridge IGCSE på SKALs + International Baccalaureate (IB) eller studentereksamen med kollegieplads på et af de kostgymnasier vi samarbejder med.

Vi glæder os til at udfordre dig!

SKALS EFTERSKOLE

Kærvej 11 · 8832 Skals · Danmark
Telefon +45 8669 5011
mail@skals-efterskole.dk
www.skals-efterskole.dk

 CAMBRIDGE
International Examinations
Cambridge Associate School

MARGINAL.DK

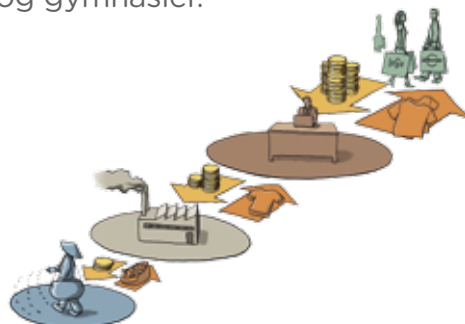
TEMA TIL UNDERVISNINGEN

I sidste nummer af Magasinet Udvikling læste du artiklen 'Bæredygtig mode – hot men nok?' Artiklen åbner de større spørgsmål om tøjproduktion og -forbrug. Ønsker du at undervise i de globale værdikæder, der skabes i forbindelse med produktionen af dine elevers nye T-shirt eller mobiltelefon, så har Envice og Sociability med støtte fra Danidas oplysningsbevilling udviklet undervisningsmateriale til folkeskoler og gymnasier.

Find materialet på u-web.dk eller Gyldendals portal til samfundsfag.

u·web | UNDERVISNINGSPORTAL

 GYLDENDAL

http://dansk.gyldendal.dk/Home/Samfundsfag/Indgange/Forlob/Globale_vaerdikaeder/Toej_fra_Bangladesh.aspx

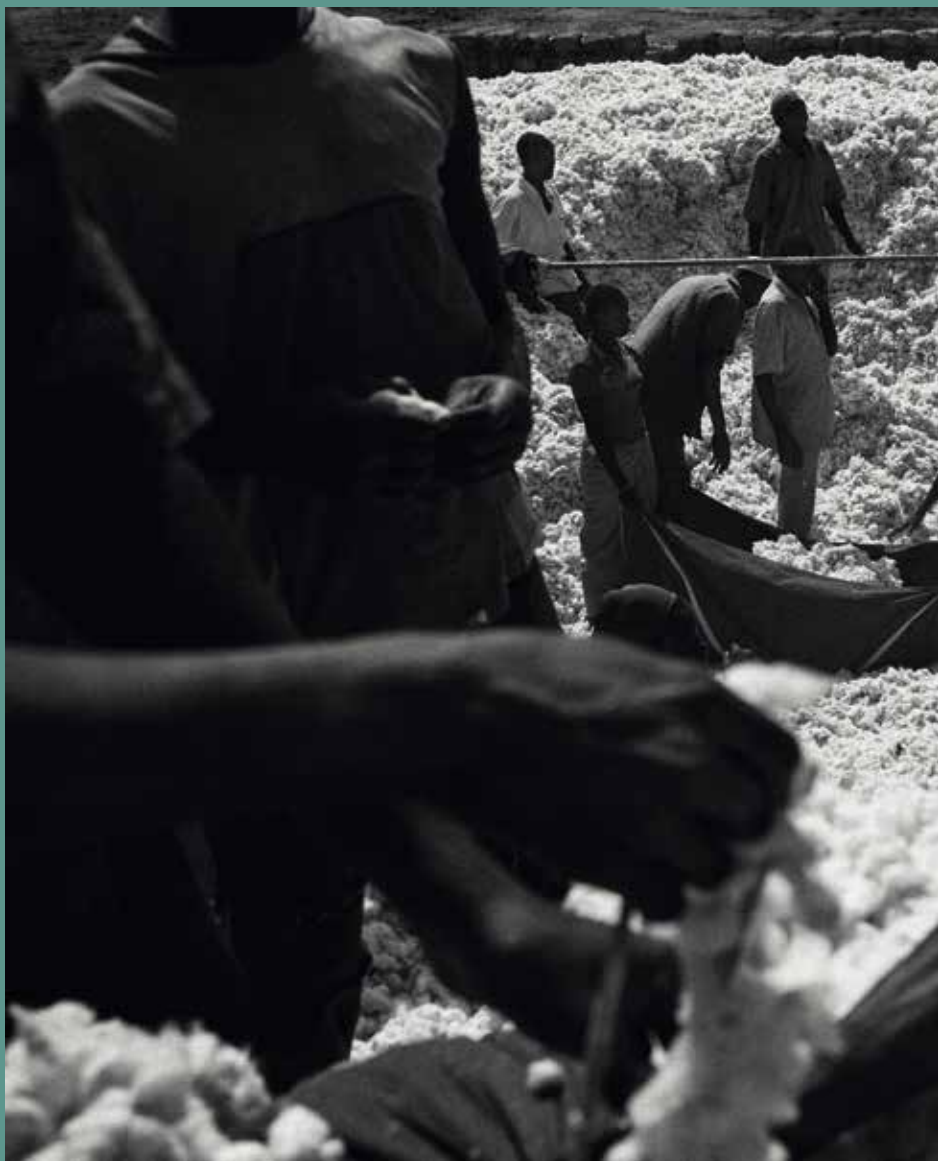
BOMULDSPLUKKER FJERNER
FRØET FRA BOMULDSPLANTEN
I BOROMO, BURKINA FASO.

FRA BOMULDSPLANTE TIL DINE JEANS

Jošt Franko har fulgt den globale forsyningskæde af bomuld. Fra landbruget i Burkina Faso, til tekstilindustrien i Bangladesh og Rumænien og videre til butikkerne i Europa. Projektet udstilles i 2017 på Format International Photography Festival, London, og Galerija Fotografija, Ljubljana.

AF JOŠT FRANKO

LOKALE LANDMÆND I FÆRD MED AT LÆSSE BOMULD PÅ CONTAINERE FRA SHIPPING-VIRKSOMHEDEN SOFITEX PÅ ET INDSAMLINGS-CENTER NÆR BORO I BURKINA FASO.

44/

BOMULDSBONDE HENTER HØST TIL ET BOMULDSMARKED NÆR TOUSSIANA I BURKINA FASO.

JOŠT FRANKO

Jošt Franko er en slovensk fotograf med fokus på langvarige projekter. Hans arbejde er blevet udgivet af Time, Newsweek, The New Yorker, Al Jazeera America og MSNBC.

ARBEJDERE VED EN BOMULDSSPINDEMØLLE NÆR SIBIU, RUMÆNIEN.

TEKSTILARBEJDER BÆRER JEANS TIL ET OPBEVARINGSRUM I NÆRHEDEN I OLD DHAKA, BANGLADESH. DE UFORMELLE FABRIKKER ARBEJDER PRIMÆRT FOR LOKAL PRODUKTION, MEN ER OGSÅ UNDERLEVERANDØRER TIL STØRRE FABRIKKER. DA HUSLEJE ER DYR, SOVER DE FLESTE ARBEJDERE PÅ FABRIKKERNE.

**ARBEJDERE VED EN
BOMULDSSPINDEMØLLE
NÆR SIBIU, RUMÆNIEN.**

**FORSENDELSESCONTAINERE I
KOPER, SLOVENIEN, HVOR
IMPORTEREDE TEKSTIL-VARER
OPBEVARES.**

DETAILHANDEL I LONDON, ENGLAND.

FØLG udvikling ONLINE

PÅ FACEBOOK OG INSTAGRAM OG FÅ LØBENDE NYHEDER OM VERDEN I UDVIKLING

ØKOLOGI AFVÆRGER TØRKE HOS SMÅBØNDER

En knastør regntid havde først på året barske konsekvenser for mange småbønder i Uganda. Ved at bruge økologiske metoder kan de reducere følgerne af tørken og få højere udbytte end ved traditionelt landbrug. Men økologien er videnstung og derfor svær at udbrede.

AF PETER NORDHOLM ANDERSEN

■ NYAKASOZI, UGANDA – Charity Magezi viser rundt på ejendommens skovlandbrug i landsbyen Nyakasozi i Vestuganda, nær ækvator. Høje træer som avocado, jackfrugttræer og papaja udgør det øverste kronelag, viser konsulenten med sine lange fingre. Neden under træerne skubber tropevinden til tre-fire meter høje bananplanters blade med en raslende lyd. Næste lag er chili, kaffeplanter og andre cashcrops, som familielandbruget typisk sælger. I bunden er der jorddække samt mindre planter. De bruges ofte til at lave planteudtræk af, som kan bekæmpe svampesygdomme og skadedyr på afgrøderne.

”Skovlandbruget reducerer erosion, når det regner kraftigt i regntiden. Træerne giver skygge, og de kan suge næringsstoffer op fra dybt nede i jorden. På den måde opstår der et kredsløb med mange forskellige afgrøder. Det er en fordel for familierne, at de ikke er afhængige af nogle få afgrøder,” forklarer Charity Magezi. Den eksterne facilitator for landbrugsgruppen i Vestuganda er uddannet fra African Rural University, der underviser i og aktivt arbejder på at udbrede økometoderne.

Hun håber, at mere skovlandbrug

kan dæmpe klimaeffekterne af den massive skovrydning i Uganda. I 1980 var Ugandas befolkning på 12,6 millioner. I dag har den passeret 40 millioner. I 2100 ventes der at være op til 200 millioner indbyggere.

Samtidig viser klimascenarierne, at tørke bliver langt mere almindelig i Østafrika, understreger Martin Stendel, der er seniorforsker ved Danmarks Meteorologiske Institut:

”Regeringerne skal allerede nu forholde sig til, at det bliver både tørrere og varmere. Men da den varmere luft kan bære mere vanddamp, så forventes kraftige regnskyl at blive endnu kraftigere, og bønderne risikerer, at jorden skyller væk. De vil helt klart stå over for udfordringer, de skal hjælpes med,” siger Martin Stendel.

TØRKE HAR FØRT TIL SULT

Per Rasmussen fra Økologisk Landsforening fjerner laget af visne plantester med en raslende lyd. Her mellem rækkerne af mintgrønne ananasplanter stikker han sine fingre i den brune jord.

”Selvom vi er langt inde i den tørre sæson, så kan jeg mærke, at jorden stadig er fugtig,” siger Per Rasmussen. Ananasmarken er dyrket efter de øko-

logiske metoder, hvor det er centralt at holde på jordens fugt og udvikle jordens frugtbarhed. Det er derfor bevidst, at de visne planter dækker jorden omkring afgrøderne. Metoden kaldes for jorddække, forklarer Per Rasmussen, der er international konsulent i Ulandssekretariatet hos Økologisk Landsforening (ØL). Han leder et dansk-ugandisk økologiprojekt støttet af danske skatte kroner via Civilsamfund i Udvikling (CISU).

Ud over at dække jorden til komposterer den lokale landmand planterester og graver komposten ned i jorden. Desuden dyrkes et hjørne af ejendommen som skovlandbrug. Jorddække, kompost og skovlandbrug er sammen med flere andre økometoder i modsætning til pesticider og kunstgødning billige redskaber, der er lige ved hånden for landets småbønder. Samtidig styrker de jordens evne til at holde på vand – hvilket der desværre er hårdt brug for.

I februar 2017 er landets klimatiske situation spidset til. Under den regntid, der fra oktober til december i 2016 skulle have vandet småbøndernes jordlodder – som kan tælles i millioner i Uganda – faldt der mange steder næsten ingen nedbør. Navnlig i det nord-

ØKOLOGISK LANDBRUG KAN GØRE EN FORSKEL, FORDI JORDEN BLIVER BEDRE TIL AT HOLDE PÅ VANDET, LYDER DET FRA CHARITY MAGEZI, EKSTERN FACILITATOR FOR LANDBRUGSGRUPPEN I VESTUGANDA.

“

”Selv de ellers våde dalbunde tørrer ud. Dyrene dør, og menneskene bliver fattigere. Her kan økologisk landbrug gøre en forskel, fordi jorden er bedre til at holde på vandet.”

Charity Magezi
Økologisk landbrugsrådgiver

østlige Uganda var synet af totalt utørrede majsmarker helt almindeligt. Den fejlslagne høst mere end fordoblede priserne på majs, og det skubbede yderligere hundredtusinder ud i næsten desperat fattigdom med blot ét måltid om dagen.

”Her i området fik vi ret normal nedbør i sidste regntid, men mange andre steder i Uganda var det tørt. Selv de ellers våde dalbunde tørrer ud. Dyrene dør, og menneskene bliver fattigere. Her kan økologisk landbrug gøre en forskel, fordi jorden bliver bedre til at holde på vandet,” siger Charity Magezi.

HØJERE UDBYTTE OG MERE HUMUS

Scenarierne bekymrer Andreas de Neergaard, der er professor ved Plante- og Jordvidenskab på KU og har forsket i jordbrug i u-lande som Uganda.

”Hvis klimaet forandrer sig så ekstremt, så kan det økologiske system heller ikke følge med,” siger han til Udvikling.

Andreas de Neergaard har skrevet et kapitel om global fødevarerforsyning i en ny undervisningsbog Økologi – landbrug, mad og bæredygtighed.

Om tropisk jordbrug skriver han: ”For den enkelte bonde er det ikke særligt interessant, om hun eller han medvirker til at løse de globale klima-problemer. Fokus vil snarere være på fødevarer-sikkerhed og indkomst. Men der er voksende evidens for, at økologiske produktionsformer giver mere stabilt udbytte – ikke mindst under udsving i klimaet som tørke eller voldsom nedbør.”

Andreas de Neergaard anerkender

de gode resultater med at bruge økometoderne, der er i civilsamfundsprojekter som det dansk-ugandiske. Men:

”Det er ikke for at underminere det arbejde, ngo'er og lokale økologiorganisationer gør, men det er en succes på en lidt tynd baggrund. Generelt er konsultentsystemet vildt underfinansieret, og landbruget lider af en mangel på faglig viden at træffe oplyste valg ud fra.”

Han vurderer, at Ugandas landbrug kun udnytter 5-20 procent af det samlede høstpotentiale, hvor vi i Nord-europa er meget tæt på 100 procent, hvad enten landbruget dyrkes konventionelt eller økologisk.

Jørgen E. Olesen er absolut enig i, at manglen på viden er stor i Østafrika. Han er professor på Institut for Agroøkologi under Aarhus Universitet og forsker i, hvordan landbrugssystemer kan tilpasses klimaændringer, og han har været på flere researchrejser i Østafrika.

”Det gode ved de økologiske metoder er, at de bygger på naturlige ressourcer, men de er også enormt viden-sintensive. Store fremskridt kræver, at den fornødne rådgivning og hjælp er til rådighed. At nogen har den viden og forstår at give den videre. Så det er et problem at skalere erfaringerne med økometoderne op.”

NABOER KOPIERER ØKOLOGERNE

Efter sin feltrejse til Vestuganda samles Per Rasmussen fra Økologisk Landsforening med alle økologi-projektets partnere i hovedstaden, Kampala, til statusmøde hos NOGAMU, Ugandas økologi-organisation. Partnerne fra tre forskellige regioner af

landet nævner alle tørken som en stor trussel for småbøndernes fødevarer-sikkerhed. Ugandas regering har indtil videre valgt en konventionel vej for landbruget.

”Fortsætter klimaforandringerne i samme hast som nu, så vil den robusthed, der er opbygget i de økologiske jordbrug, også komme under pres på længere sigt. Men her og nu hører vi ofte i projektet, at naboerne kopierer de økologiske metoder, fordi de kan se, at majsen står grøn med kolber på – til forskel fra deres egne visne planter. På den måde spredes økometoderne af sig selv i landsbyerne. Det er et vigtigt resultat.” •

DANSK STØTTE UDVIKLER CIVILSAMFUNDENE:

Per Rasmussen fra Økologisk Landsforening leder projektet Empower Civil Society and Strengthen Food Security for Farmer Families 2 (ECOSAF2). Det løber over tre år frem til 2018 og er anden akt i et samarbejde mellem Ugandas økologiorganisation NOGAMU og Økologisk Landsforening. ECOSAF2 har fået 4.997.413 kroner i støtte fra Civilsamfundspuljen, som Civilsamfund i Udvikling (CISU) administrerer for Danida. CISU er en sammenslutning af ca. 280 danske foreninger, som arbejder med udvikling i u-landene. Gennem Civilsamfundspuljen støttes en lang række andre projekter, hvor der er folkelig opbakning fra danske borgere til at skabe udvikling for nogle af verdens fattigste lande via civilsamfundene. Læs mere på www.cisu.dk.

KVINDER DRIVER ØKOLOGIEN FREM

20 fingre, der løfter et bord sammen, er bedre end to, er Milly Desires filosofi. Derfor arbejder hun og kvinder landet over for at ruste landbyer til at dyrke økologisk landbrug i en kooperativ ånd.

TEKST OG FOTO: PETER NORDHOLM ANDERSEN

■ DET ER DERES VISION for, hvor deres landbrug og samfund er i 2040: De har bygget et fælles hus, hvor de kan afsætte deres økologiske varer. Deres egen sparekasse gør det muligt at uddanne børnene. Og de har købt mere fælles jord, som de dyrker sammen.

Milly Desire smiler og ranker ryggen i sin farvestrålende kjole med røde blomster, mens gruppen uddyber visionerne i en lille bananlund. Hun er gruppens facilitator og er som støbt ind i projektet ECOSAF2, som Ugandas økologisammenslutning NOGAMU udfører i samarbejde med Økologisk Landsforening.

Hun er uddannet på Østafrikas eneste kvindeuniversitet, African Rural University. Det er drevet af organisationen URDT, der er specialiseret i økologisk landbrug. Allerede fra syvårsalderen i URDT's grundskole for piger begyndte Milly Desire i det små med at tegne en vision for sig selv og sin egen familie. Efter sin bachelor i rural development blev hun ansat til at opskalere visionerne og økologien.

Kooperativ giver større udbytte

I dag er Milly Desire facilitator på i alt seks landbrugsgrupper kaldet Family Farmer Learning Groups (FFLG). De består af repræsentanter fra 20-30 familier. I alt er 30.000 ugandere involverede i projektets grupper.

Gruppen, der omgiver Milly i dag, er på 23 medlemmer – 18 kvinder og fem mænd – som mødes hver torsdag. Ved at lære om økometoderne har de hævet deres udbytte. En bonde næv-

ner, at han har tredoblet sin banan-høst, siden de begyndte i 2013. Gruppen har også sparet op til at købe et mindre stykke fælles jord og hjulpet hinanden med at lave toiletter.

Rullende tordenbrag afløses af en intens regnskylle, og Milly Desire og en del af gruppen er løbet i læ i et nyt murstenshus, bygget af en af familierne fra landsbygruppen. Her er det kvinden i huset, der peger på og fortæller om deres familievision – en tegning hængt op på væggen. Hele gruppen diskuterer visionen.

Lauryn Nansasi fra NOGAMU er overvældet over gruppens visionære måde at arbejde på. "Personligt ved jeg, at det er svært for kvinder at komme her og lave en fælles vision. Mange forventer, at I lige

nu stod i køkkenet og lavede mad," siger hun til dem.

Dråberne tæsker stadig mod bliktaget som i en vild trommesolo, så Milly Desire må næsten råbe, mens hun fortæller, at den kollektive tilgang er god til at hjælpe bønderne med at lære fra hinanden – og navnlig styrke kvinderne.

"Det er langt sværere at hæve stemmen, når du ikke har en gruppe bag dig, du stoler på. Jeg starter altid med at spørge medlemmerne, om de kan løfte et tungt bord med én finger. Det kan de jo ikke. Men når 20 fingre løfter et bord sammen, så går det nemt. Jeg prøver at få dem til at opdage magten ved at stå sammen i en gruppe," råber Milly Desire . •

LANDBRUGSRÅDGIVER MILLY DESIRE UNDERVISER LANDSBYENS FAMILY FARMER LEARNING GROUP I DE ØKOLOGISKE METODER. UD AF DE 23 MEDLEMMER ER 18 KVINDER. HUN VIL ÅBNE MEDLEMMERNES ØJNE FOR DEN MAGT, DER ER VED AT STÅ SAMMEN.

DE 23 OVERVEJENDE KVINDelige MEDLEMMER AF LANDBRUGSGRUPPEN I LANDSBYERNE ABAGAMBAKAMU OG BUKUNGWE I VESTUGANDA HAR TEGNET EN FÆLLES VISION FOR, HVOR DE VIL HEN MED DERES SAMARBEJDE. VISIONSMODELLEN ER ET HELT CENTRALT VÆRKTØJ I DEN MÅDE, DEN LOKALE LANDDISTRIKTSORGANISATION URDT ARBEJDER PÅ.

To skridt frem, et tilbage

"JEG VILLE ØNSKE, AT DIN MOR HAVDE FÅET EN ABORT"

Selvom det stadig er ulovligt – og farligt – at være homoseksuel i Uganda, arbejder modige aktivister i LGBT-bevægelsen for deres ret til at være dem, de er. Det går langsomt, men sikkert i den rigtige retning.

TEKST OG FOTO SOFI LUNDIN

Den klikkende lyd af høje hæle høres på lang afstand. Maria Nantale (31) retter på kjolen, tager kærestens arm og sætter sig ved et ledigt bord.

Udvikling møder Maria og hendes partner, Sharp, på en hotelrestaurant i Mbale i det østligste Uganda, kun få kilometer fra grænsen til Kenya. Hun er uddannet ingeniør og havde fast arbejde, da Uganda vedtog den kontroversielle homolov i 2014, som kunne medføre fængsel på livstid. Efter at aviserne havde bragt billeder af hende med teksten "Hold jeres døtre væk fra hende", mistede hun både sit arbejde og kontakten til sin familie.

"Det var en frygtelig tid. Jeg følte mig fuldstændig hjælpeløs og havde ingen, jeg kunne bede om hjælp," siger Maria.

Med ønsket om at hjælpe andre i samme situation lavede hun sin egen organisation, der fokuserer på sundhedsydelse og kurser i iværksætteri. Eastern Region Women's Empowerment Organisation (ERWEO) er den eneste organisation, der har fokus på lesbiske, biseksuelle og transpersoner i Østuganda.

"Så godt som alle i miljøet mister deres job, og så bliver iværksætteri alternativet. Når du er din egen chef, kan du ikke blive fyret," siger hun.

Hun fortæller om det hårde arbejde med at opbygge tillid i et samfund med så meget had.

"En ting er at være aktivist i Kampala. Her i øst er folk bundet af religion og tradition på en helt anden måde. Jeg er blevet truet på livet utallige gange. Også folk i miljøet var skeptiske. Der kom kun ganske få til møderne. De troede, at jeg havde en skjult dagsorden. Nu er der fuldt hus, og jeg oplever, at mit arbejde virkelig har gjort en forskel for mennesker," siger Nantale.

DEN FRYGTEDE LOV

I februar 2014 underskrev præsident Museveni den kontroversielle antihomolov, der indebar, at LGBT-personer risikerede fængsel på livstid. Mens den såkaldte *Born Again*-bevægelse inviterede skolebørn til fester flere steder i landet for at fejre, at præsidenten havde underskrevet loven, rasede LGBT-bevægelser verden over. Der

blev indført sanktioner mod Uganda, og bistandsmidler blev trukket tilbage.

"Fremover vil støtten til Uganda blive kanaliseret uden om staten og gå direkte til civile organisationer i landet. I første omgang gælder det en støtte på 50 millioner kroner, men fremover skal al støtte gå uden om staten," proklamerede daværende handels- og udviklingsminister Mogens Jensen (S) til TV 2, da lovforslaget blev vedtaget.

I Uganda arbejdede menneskerettighedsaktivister febrilsk. Advokat Joanne Nanyange hos *Human Rights Awareness and Promotion Forum* (HRAPF) arbejdede på at bevise, at vedtagelsen stred mod grundloven. HRAPF er en af de to største organisationer, der tilbyder retshjælp til LGBT-personer i landet.

"Det var en forfærdelig tid. Vi arbejdede døgnet rundt indtil den dag, hvor loven blev trukket tilbage. Det var en stor sejr for os, men en politisk fiasko for myndighederne," siger Nanyange.

Med loven fulgte politianholdelser, vold, opsigelser og "outing" i medier af LGBT-personer, som ikke officelt

LOVENE MOD HOMOSEKSUALITET I UGANDA

- I 2009 blev det ugandiske lovforslag med dødsstraf for enkelte homoseksuelle handlinger internationalt kendt som "Kill-the-Gays-Bill". Omverdenen rasede mod forslaget og truede med sanktioner. Forslaget blev trukket tilbage.
- I 2013 kom myndighederne med en ny version af loven fra 2009. "The Anti-Homosexuality Act" blev fremlagt i det ugandiske parlament. På papiret så denne lov noget mildere ud, blandt andet var den højeste straf fængsel på livstid. Men menneskerettighedsaktivister hævdede, at der fandtes "skjulte" paragraffer, og at også denne lov kunne give dødsstraf i enkelte tilfælde. Loven kriminaliserede alle former for seksuelle relationer mellem mennesker af samme køn og også "promovering af homoseksualitet". Også rådgivning om hiv til homoseksuelle blev ulovlig, og bosteder for homoseksuelle blev omtalt som bordeller.
- Loven blev vedtaget i december 2013, men blev annulleret efter godt fire måneder, fordi der havde været for få parlamentarikere til stede, da loven blev vedtaget.
- I dag er homoseksuelle handlinger kriminaliseret i Uganda via den såkaldte sodomilov, som englænderne indførte under kolonitiden. Denne lov kræver meget stærke beviser, og ofte bliver arresterede løsladt mod kaution. Chikane og anholdelser af homoseksuelle foregår stadig.

ISA FRA MBALE I ØSTUGANDA ER FØDT MAND, MEN IDENTIFICERER SIG SOM KVINDE. HENDES KONE FORLOD HENDE, DA HOMOLOVEN BLEV INDFØRT I 2013, OG HUN MÅTTE FLYGTE TIL KENYA. HER MØDTE HUN SIN MAND, SOM HUN BLEV HEMMELIGT GIFT MED.

SHARP OG **NASH WASH KATO** ER VOKSET OP SAMMEN I BYEN **MBALE** I ØST-UGANDA OG HAR VÆRET DER FOR HINDEN I PROCESSEN MED AT "SPRINGE UD" SOM TRANSSEKSUELLE MÆND. **NASH** FORSØGER MED HJÆLP FRA **MARIA NANTALE** OG **EASTERN REGION WOMEN'S EMPOWERMENT ORGANISATION** AT ETABLERE SIN EGEN VIRKSOMHED.

MARIA NANTALE (ØVERST) LEDER ØSTUGANDAS ENESTE ORGANISATION FOR LESBISKE, BISEKSUELLE OG TRANSPERSONER. I FJOR ARRANGEREDE HUN DEN STORE KONKURRENCE **MR. OG MISS PRIDE**, SOM BLEV AFHOLDT I **KAMPALA** (NEDERST).

var sprunget ud. Fire måneder efter blev loven dog annulleret af landets grundlovsdomstol, fordi der var for få parlamentarikere i nationalforsamlingen. På det tidspunkt havde flere hundrede LGBT-personer allerede forladt landet.

LOVEN SKABTE MULIGHEDER

En af dem, der valgte at blive og tage kampen op, var Shawn Mugisha (31). Han tilbyder i dag retshjælp på egen hånd efter selv at have modtaget oplæring af advokat Nanyange og hendes kolleger i HRAPP.

"Loven har kastet lys over den kamp, vi fører, og mange har fået øjnene op for, hvad LGBT betyder. Det har givet mig mulighed for at lave seriøs aktivisme," siger Mugisha. Her er oplysningsarbejde vigtigt, og det er vigtigt at fejre sejrene, mener Mugisha, som efterspørger en mere nuanceret dækning af LGBT-forholdene i Uganda.

"Selvfølgelig har vi udfordringer, men hvorfor er der aldrig nogen, der ser de fremskridt, der sker? At LGBT-personer i dag får retshjælp og gratis sundhedsydelse – det fortjener at blive nævnt," siger han.

SUNDHED FOR ALLE

Ice Breaker Uganda er en af over 40 organisationer, der arbejder for LGBT-rettigheder. I 2012 åbnede de landets første LGBT-klinik, der tilbyder gratis sundhedsydelser til personer i miljøet.

Via et samarbejde med organisationen *Most at Risk Populations Initiative* (MARPI) når klinikken i dag ud til mennesker i store dele af landet via et mobilt sundhedsteam.

"Vi arbejder målrettet på at inkludere myndighederne i arbejdet. At bygge bro mellem miljøet og sundhedssektoren er vejen frem mod ikke-diskriminerende sundhedsydelser," siger Brant Luswata (25), der driver klinikken.

“

Min mor ville have, at jeg skulle bade i "helligt vand" for at blive befriet for mine synder.

Joanne Nanyange
Advokat hos HRAPP

"De færreste i sundhedssektoren har hørt om LGBT, når vi kommer og fortæller om de udfordringer, folk lever med. Arbejdet er krævende, men vi gør fremskridt. Vi er nået ud til flere tusinde, siden vi begyndte," siger Luswata.

FARUG er en anden organisation, der laver lignende sundhedsarbejde. En af medarbejderne kalder sig John, (hans rigtige navn er redaktionen bekendt).

"Målet er en ikke-diskriminerende sundhedssektor. Når vi indkaldte til

møder med sundhedspersonale i begyndelsen, var der mange, der forlod lokalet undervejs. I dag har vi skabt vigtige relationer, der har ført til større accept," fortæller John. Han er en transseksuel mand, der er åben om sin egen kønsidentitet. Han bruger den som et værktøj i sit arbejde på at skabe forandring.

"Jeg fortæller aldrig med det samme, at jeg ikke er født som mand. Hvis jeg gør det, bliver det umuligt at trænge igennem med budskabet og at skabe relationer. Men så snart jeg har vundet folks tillid, åbner jeg op og siger det, som det er," fortæller han.

ET TILBAGESLAG

Isaac Mugisha er menneskerettighedsaktivist og har været aktiv i LGBT-miljøet i flere år. I 2016 sad han i Pride-komiteen og stod i spidsen for arbejdet med at organisere landets femte Pride-festival, der blev afholdt i august.

Mennesker fra både DR Congo, Burundi og Kenya var til stede, da sidste års Pride-fest blev holdt i hovedstaden, Kampala, der ligger midt i landet. Lokalet var fuldt af festglade deltagere, da Mr. og Miss Pride 2016/17 skulle kåres. Omkring klokken 23 blev festen afbrudt af politiet. De arresterede flere gæster og sårede adskillige. Politiet kaldte festen for et "homobryllup" – noget, der er uforeneligt med ugandisk lov. Bagefter ændrede de

SHAWN MUGISHA (31) (HERUNDER) BLEV OPLÆRT SOM ADVOKATASSISTENT I HUMAN RIGHTS AWARENESS AND PROMOTION FORUM OG ER I DAG SELVSTÆNDIG OG TILBYDER RETSHJÆLP TIL LGBT-PERSONER PÅ FREELANCEBASIS.

HUN KALDER SIG PRINCESS RIHANNA (HER OG TV.) OG ER ÅBEN OM SIN KØNSIDENTITET SOM TRANSSEKSUEL KVINDE. HUN ER BLEVET ARRESTERET UTALLIGE GANGE, HAR VÆRET FÆNGSLET, OG TIDLIGERE I ÅR BLEV HUN VOLDTAGET PÅ VEJ HJEM FRA EN NATKLUB. PÅ BILLEDET SIDDER HUN MED SIN TANTE. SELVOM FAMILIEN MODTAGER TRUSLER, HAR DE ALDRIG VENDT HENDE RYGGEN.

forklaring og sagde, at der ikke var søgt om tilladelse til at holde festen.

Dagen efter indkaldte Mugisha og andre aktivister til krisemøde for at forsøge at redde Pride-festivalen. Men på grund af sikkerhedstrusler blev det besluttet, at festivalen måtte aflyses.

Pride 2017 blev afsluttet på en lignende måde, da myndighederne brød ind på Hotel Sheraton i Kampala kort før åbningen.

"Sådan en promovning af homoseksualitet er ikke tilladt i vores land," bekendtgjorde Ugandas minister for etik og integritet, Simon Lokodo, og gav ledelsen på Sheraton ordre til at holde lokalet lukket.

"Vi besluttede herpå at aflyse Pride. Vi må sørge for at varetage folks sikkerhed," forklarer Mugisha med ærgelse.

FOR FRIHED – AD RETTENS VEJ

Der har længe verseret rygter om, at myndighederne planlægger en ny antihomolov. Efter annulleringen af loven fra 2014 blev et nyt lovforslag lækket online. Under overskriften *Prohibition of the Promotion of Unnatural Sexual Practices Bill* skulle loven slå ned på organisationer og enkeltpersoner, der arbejder med at hjælpe seksuelle minoriteter. Retshjælpsorganisationen HRAPF arbejder for at forhindre, at lovforslaget bliver til virkelighed.

Efter at antihomoloven blev annulleret, anlagde HRAPF sag i East African Court of Justice for at bevise, at

en kriminalisering af homoseksualitet er et brud på loven, ikke bare i Uganda, men i hele Østafrika.

"Østafrikanske lande har en fælles lovgivning, der indeholder en række principper, som alle lande er forpligtet til at følge. At fremme menneskerettigheder til enhver tid er et af grundprincipperne. *Anti Homosexuality Act* fra 2014 strider mod paragraffer i denne lov," forklarer Nanyange.

I september i fjor fik de beskeden, at HRAPF havde tabt søgsmålet. Begrundelsen fra den østafrikanske domstol var, at når antihomoloven i Uganda var blevet trukket tilbage, så de ikke grundlag for at indføre en regional lov.

"Vi valgte ikke at appellere beslutningen. For os var det en sejr, at en LGBT-sag for aller-første gang var blevet taget op i en regional afrikansk domstol," siger Nanyange.

Hun er blevet truet på livet mange gange på grund af sit arbejde, og familien er ingen støtte i den kamp, hun kæmper.

"Min mor ville have, at jeg skulle bade i 'helligt vand' for at blive befriet for mine synder. Jeg prøver at lukke alle trusler og grimme kommentarer ude, men nogle gange gør det ondt. Som da nogen sagde: 'Jeg ville ønske, at din mor havde fået en abort, så du aldrig var blevet født,'" siger Nanyange.

Trods den store modgang fortsæt-

ter hun kampen for lige rettigheder – en kamp, hun vil føre resten af livet.

"Hver gang jeg hjælper en person ud af en politiarrest og ser glæde og håb i vedkommendes blik, tænker jeg: 'Denne kamp er det hele værd. Det hele.'"

55/

LGBT-BEVÆGELSEN I UGANDA

- Homobevægelsen i Uganda blev grundlagt i start-00'erne med David Kato – Ugandas første åbent homoseksuelle mand – i spidsen. Kato blev dræbt i sit hjem i 2011, efter at Rolling Stone bragte billeder af personer, de betegnede som "Kampalas Top-homøer".

- Mange aktivister har kæmpet for at komme homofobien til livs. Kasha Jaqueline Nabagesera, som i 2003 startede landets første LGBT-organisation, *Freedom of Roam Uganda* (FARUG), er verdenskendt for sin kamp mod homofobien i Uganda. Hun har holdt taler i både EU og FN og modtaget utallige priser for sit arbejde, bl.a. Amnestys mest prestigefyldte menneskerettighedspris.

- I dag er der over 40 forskellige organisationer, der arbejder for LGBT-personers rettigheder og tilbyder gratis retshjælp til LGBT-personer. De to største er *Human Rights Awareness and Promotion Forum* (HRAPF) og *Chapter Four*.

Bog: Udenrigspolitik – i krig og fred

Forfatter: Per Stig Møller

Forlag: Gyldendal

Anmelder: Peter Tygesen

Høg i dueklæder

Per Stig Møllers erindringsbog om Muhammed-krisen og krigene i Afghanistan og Irak forsvarer Danmarks engagement i de to krige. Bogen illustrerer rigt, hvordan udenrigspolitik udøves med personlig charme og stålsat vilje, skriver Peter Tygesen.

FÅ DANSKE UDENRIGSMINISTERE har været så forberedte på deres post som Per Stig Møller. Internationale spørgsmål har optaget ham fra ungdommen, og Per Stig Møller er kendt som en intellektuel politiker, det vil sige en, der læser og reflekterer.

Bortset fra det glimrende indledningskapitel om udenrigspolitikens mål og midler dominerer refleksionen ikke hans seneste erindringsbog om perioden 2001-2010, "et af de mest intense udenrigspolitiske tiår siden 1945." Han skriver i forordet, at "eftersom man længe rumlede med en kommission om de to krige [Afghanistan og Irak], fandt jeg, at alt det, jeg alligevel skulle fortælle kommissionen, kunne jeg lige så godt selv fortælle den danske offentlighed i stedet for blot at lade mig 'plukcitere' i aviserne."

Bogen fremlægger følgende detaljeret mange forhandlingsforløb i tiårets dramatiske begivenheder; især de to krige, Muhammed-krisen og EU-udvidelsen. Ingen efterlades i tvivl om hans store rolle og vigtige indsats; ej heller, at i fraværet af nævnte kommis-

sion har han hermed fastlagt, hvordan han mener, historien bør skrives – for, som han nævner i en af bogens mange underholdende bonmoter: Det er bedre at tage tyren ved hornene end at blive stanget ned bagfra.

”

Bogen vrimler med skønne anekdoter om store mænds (og enkelte kvinders) handlinger på pressede dage.

Bogen fremlægger derfor omhyggeligt henvisninger til, hvorledes andre partiers nøglepolitikere skridt for skridt bakkede op om hans politik. Budskabet til disse er klart: I er medansvarlige, så kom ikke her.

Pladsen her er for trang til at diskutere detaljerne i forsvaret for at involvere Danmark i de to krige. Andre aktører er nu udfordret til at forsvare deres handlinger dengang. Per Stig Møller nævner selv i indledningen, at den

450 sider lange beretning dermed er blevet "omstændelig". Hvorvidt den også er vægtig, vil blive afgjort af, om han lykkes med at dominere historiskrivningen om denne afgørende epoke.

Per Stigs kendte konflikter med statsminister Anders Fogh Rasmussen, der i tiåret tiltog sig en betydelig del af udenrigsarbejdet, er som kemisk rensset fra bogen. Man skal læse meget ihærdigt mellem linjerne for at se, hvor ødelæggende det for eksempel var for Danmark, at Fogh i begyndelsen af Muhammed-krisen afviste et ønske om dialog fra 12 muslimske ambassadører. Det kan undre, at han undgår en dybere refleksion over konsekvenser af den historiske magtfordykning mellem de to ministerier.

Bogen viser stålet bag Per Stig Møllers venlige fremtoning; han er en høg, der gerne går i krig, ligesom han er en bølge i forhandlinger, når han finder det påkrævet. Han taler imidlertid helst som en due og ønsker konflikter og fremskridt løst og forankret i det internationale system af institutioner og aftaler.

"Personlige kontakter og kemi mellem aktørerne spiller en ganske stor rolle i udenrigspolitik. Når alt kommer til alt, er det jo mennesker, som udfører den," understreges det, og bogen vrimler med skønne anekdoter om store mænds (og enkelte kvinders) handlinger på pressede dage, der rigt illustrerer, hvordan udenrigspolitik udøves med personlig charme og stålsat vilje. •

Bog: Håb - Historien om Doaa - en ungs kvindes flugt fra krigen i Syrien
Forfatter: Melissa Fleming
Forlag: Politikens Forlag
Anmelder: Haifaa Awad

Et heroisk offer for krig, vold og Middelhav

Doaas historie bør være obligatorisk læsning, skriver Haifaa Awad: Voldsom og vedkommende i debatten om det stigende antal flygtninge, nationale grænser og ukontrollable krige.

■ HÅB ER EN FORTÆLLING om Doaa, en ung pige fra byen Daraa, som antændte den syriske revolution i 2011. Bogen portrætterer den unge piges udvikling fra at være en genert barberdatter til en moden fredsaktivist, som trodsede regimets tidlige brutalitet. Doaa bevidner byens belejring, mord på civile og åben ild mod fredelige demonstranter. Bogens første kapitler beretter om syriske flygtnings hyppigste grund til flugt, nemlig krig.

Doaas familie flygter til Egypten, hvor de først modtages med åbne arme af den egyptiske befolkning. Men politiske vinde og befolkningens sympati vender. Doaa antastes og chikaneres af egyptiske mænd og arbejder under kummerlige vilkår for at overleve med sin familie. I al elendigheden finder Doaa kærligheden i Bassem, en syrisk mand, som var oprører i Daraa. Situationen i Egypten tvinger det unge par til at investere deres lille opsparing i en chance over Middelhavet. En investering, der koster Bassem livet på havet, da deres overfyldte skib angribes og forliset.

Doaa overlever mirakuløst på en badering i fire dage på havet. Hun er vidne til Bassems død og får ansvaret for to piger, da deres familiemedlemmer drukner. Kun 11 ud af 500 mennesker overlever forliset, herunder Doaa og en af pigerne. Doaas overlevelse er spektakulær og vækker så meget opsigt, at den ender på Melissa Flemings bord. Fleming er øverste talskvinde for UNHCR, FN's flygtningehjælpskommissariat.

Doaas historie er voldsom og vedkommende i debatten om det stigende antal flygtninge i verden, nationale grænser og ukontrollable krige. Melissa Fleming bruger den stærke fortælling til at ændre diskussionen fra at handle om flygtningetal til at handle om menneskers drømme, håb og frygt.

”

Melissa Fleming bruger den stærke fortælling til at ændre diskussionen fra at handle om flygtningetal til at handle om menneskers drømme, håb og frygt.

Det er svært at give kritik af en bog med så stærk en fortælling, som alle burde læse. Desværre savner jeg, at Fleming træder i baggrunden og lader Doaas egen stemme komme mere til orde. Fleming er den alvidende fortæller, der sætter den analytiske kontekst, i hvilken Doaas fortælling udspiller sig. Det giver nogle gange et indtryk af, at Doaas historie bruges som kommunikationsmiddel mere end en fortælling på egne præmisser. Eksempelvis lægger Fleming ikke skjul på, at hun havde ledt efter en spektakulær historie, et heroisk offer, som Doaa jo er, indtil historien opsnappes af hendes medarbejdere.

Flemings stilling og ærinde giver

på den ene side troværdighed og autoritet over for læseren, men blotter også hendes akilleshæl – at bogen nogle steder slår over i det, som i kommunikations- og ngo-jargon kaldes for human interest stories. For mon ikke Doaas autentiske stemme på egne præmisser ville kunne trænge langt dybere ind hos læseren? Ikke desto mindre er det en rørende fortælling om en genkendelig heltinde, der forhåbentlig vil oplyse og inspirere sine læsere til refleksion.

Fleming har dybfølt sympati med den sag, hun arbejder for, og agerer med sit værk som en megafon for alverdens flygtninge, derfor er *Håb* en utrolig vedkommende fortælling midt i en kynisk debattid om menneskelig på havets bund. •

AFGHANISTAN I FIRE ÅRTIER

DER ER FÅ, der har indfanget Afghanistan, som Steve McCurry har. Kendt som manden bag billedet af den afghanske pige, der med sine gennemborende grønne øjne prydede forsiden af National Geographic i 1984, udgiver han nu en hel bog, der er dedikeret til motiver fra landet.

Steve McCurry kom for første gang til Afghanistan i 1979. Iklædt traditio-

nel afghansk tøj nåede han ind, inden den sovjetiske invasion gik i gang. Her indlejrede han sig med en gruppe mujahedin-krigere, som han fotograferede. Filmene fik han smuglet ud ved at sy dem ind i sit tøj.

Bogen viser billeder fra Steve McCurrys første møde med Afghanistan og over de efterfølgende næsten fire årtier. Og man ser ikke kun et

land i krig. Fotografierne viser moskeer, landskaber, gadebilleder og som et altid centralt element i Steve McCurrys fotografier: mennesker. Deres historie forsøger han at fange og på en fordomsfri måde at fortælle gennem sin kameralinse. "Tag dit kamera, og gå ud af døren uden en dagsorden," har han sagt. •

/ ANNA NEDERGAARD

KUNAR RIVER, 1980: BEVÆBNEDE MUJAHEDIN-KRIGERE HAR LAVET OPPUSTELIGE BØJER AF DYREHUD, SOM DE BRUGER, NÅR DE SKAL KRYDSE FLODE.

KABUL, 2016: EN GRUPPE AFGHANSKE PIGER JONGLERER MED TENNISBOLDE PÅ GADERNE I LANDETS HOVEDSTAD.

LOGAR PROVINCE, 1984: TRE MUJAHEDIN-KRIGERE STÅR PÅ ET BJERG OG SPEJDER UD OVER HINDU KUSH BJERGGÆDEN.

STEVE MCCURRY

Fotograf
Født 1950
Pennsylvania, USA

 [stevemccurystudios](#)

 [@McCurryStudios](#)

 [stevemccurryofficial](#)

 [www.stevemccurry.com](#)

NURISTAN, 1992: EN UNG DRENG FRA EN LANDSBY I DET NORDLIGE AFGHANISTAN.

KABUL, 2003: EN MAND SÆLGER APPELSINER FRA EN UDBRÆNDT BIL.

YEMEN

– EN MENNESKESKABT KRISE

60/

Vi kan blive ved med at sende penge til at afbøde verdens værste humanitære krise – men uden politisk pres er det som plaster på et åbent sår, som ikke heler.

AF SIRIS HARTKORN

■ SANA'A, YEMEN – "Maryam kommer! Maryam kommer!" Råbene gjaldede flere gange om dagen i gaden fra vores naboer, fra soldaterne ved byens mange checkpoints, ja, selv fra børnene, der spiller fodbold udenfor. Og alle ved, at når "Maryam kommer!" er det bedst at søge indendørs i ly for anti-luftskyts og bombefragmenter.

Bombeflyenes øgenavn opstod, efter at en kvindelig jagerpilot fra De Forenede Arabiske Emirater ved navn Maryam fortalte om sit glødende engagement i krigen i Yemen i et patriotisk interview i en emiratisk avis. Det fik en yemenit til sarkastisk at navngive de flyvende dræbere Maryam.

Eksilregeringen ledet af Abd Rabbuh Mansour Hadi og den saudiarabisk-ledede koalition bliver i Yemen generelt udsat for spot og spe med videoer, billeder, vittigheder og sange, der deles flittigt på WhatsApp, Twitter og Facebook. For uden humor er det svært at overleve en krig, der nu er i gang på tredje år, og som har kostet yemenitterne stort set alt.

KONFLIKTEN KORT

Houthierne er en shiamuslimsk bevægelse, der udspringer fra det nordlige Sa'ada, zaydiernes højborg. Zaydisme er Yemens gren af shiaislam og væsentlig anderledes end den iranske gren af shia.

Houthierne opstod som guerillabevægelse i de tidlige 00'ere, da de førte seks runder af væbnet oprør mod tidligere præsident Ali Abdullah Saleh og styret i Sana'a, undervejs med lufttøtte fra Saudi-Arabien på styrets side.

Under Yemens folkelige oprør i 2011 begyndte houthierne at spille en politisk rolle og stod side om side med deres ærkefjender, islamisterne, i at vælte Salehs styre (Saleh blev såret under demonstrationer og flygtede til Saudi-Arabien). De tog også aktivt del i den efterfølgende politiske overgangsproces, men da de langt mere politisk erfarne islamister gennem partiet Islah begyndte at dominere processen, ulmede utilfredsheden blandt houthierne.

Det blev ikke bedre, da Yemens

overgangsproces kørte fast, og overgangspræsidenten, Abd Rabbuh Mansour Hadi, der var tidligere vicepræsident under Saleh, undlod at implementere de reformer, som alle Yemens politiske grupperinger var blevet enige om under en stort anlagt og flerårig national dialogproces.

MIN FJENDES FJENDE ER MIN VEN

Med krav om øget indflydelse til sig selv og andre minoriteter, herunder de politiske grupperinger i Sydyemen, begyndte houthierne i 2014 at marchere mod hovedstaden. Men det, der startede som en politisk manifestation, tog hurtigt en drejning, da Ali Abdullah Saleh, der stadig efter sit mangeårige styre sad på en stor del af militær- og sikkerhedsapparatet, åbnede portene til Sana'a for houthierne. I løbet af få timer på en solrig søndag eftermiddag i september 2014, og uden megen modstand, tog houthierne kontrol med hovedstaden og sendte i første omgang og efter kortvarige sammenstød deres ærkerivaler, de Islah-

FN'S FØDEVAREPROGRAM, WFP, VERDENSSUNDHEDSORGANISATIONEN WHO OG UNICEF ARBEJDER I EN STYRKET HUMANITÆR INDSATS MED DE YEMENITISKE MYNDIGHEDER. MEN DONORBEVILLINGERNE RÆKKER IKKE, ADVARER FN.

affilierede militære styrker, på flugt. Hændelserne kom som en overraskelse for de fleste, ligesom de færreste havde forestillet sig en alliance mellem Saleh og houthierne, der jo på sjette år lå i åben krig med hinanden. Endnu færre troede, at alliancen ville holde. Men det umage makkerskab byggede, som så meget andet i Yemens komplekse politiske landskab, på pragmatiske alliancer og et stærkt ønske om sammen at nedkæmpe en fælles fjende. I dette tilfælde i første omgang Islah og deres tilknyttede militærenheder, og i næste omgang Hadi.

I januar 2015 tvang houthierne Hadi til at gå af og placerede ham i husarrest. Han endte med at flygte, først til Aden og til sidst til Saudi-Arabien.

SAUDI-ARABIEN INVOLVERER SIG

I marts 2015 indledte en saudiarabisk ledet koalition en bombekampagne mod houthierne og Salehs styrker og indsatte senere de landtropper, der i

folkemunde i Yemen kendes som Saudi-Arabiens WhatsApp-hær, fordi en stor del består af eksilyemenitter i Saudi-Arabien, der blev rekrutteret via WhatsApp. Men hverken landtropper eller de over 13.800 bombetogter, der har fundet sted siden, har bragt koalitionens tætttere på at opnå kontrol med hovedstaden. Sana'a ligger højt oppe i bjergene og har altid været svær at indtage, fordi den er omringet af svært bevæbnede lokale stammer.

I erkendelse af, at man ikke kunne bekæmpe rebellerne med bomber alene, indførte koalitionens derfor en blokade af det nordlige Yemen. Blokadens skulle dels forhindre import af de basisvarer, som Yemen er helt afhængig af (90 procent af landets fødevarer kommer udefra), dels lukke landet af for omverdenen.

At Saudi-Arabien, der jo ikke just er kendt som regionens store demokrati-tilhænger, herefter erklærede sig som garant for nabolandets demokratiske politiske proces ved hovedkulds at kaste sig ind i en krig for at geninstal-

lere den legitime og internationalt anerkendte regering, kom som lige så stor en overraskelse.

Man skal da også et spadestik dybere ned for at forstå Saudi-Arabiens motiver. Hadi var ikke et motiv, blot en belejlig undskyldning og et kort på hånden, der betød, at en militær intervention kunne betegnes som legitim, da den jo fandt sted på forespørgsel af Yemens internationalt anerkendte præsident.

Saudis reelle motiver havde i virkeligheden ikke meget med Yemen at gøre, men bundede i en stigende saudiarabisk nervøsitet, efter at USA under Obama åbnede for forhandlinger med Iran. At houthierne er en shiamuslimsk rebelgruppe, der af Saudi-Arabien ofte beskyldes for at være i ledtog med Iran, gjorde det oplagt at erklære krig mod houthierne i en indirekte markering mod Iran. Men det var også en betydelig faktor, at der i Saudi-Arabien netop havde været kongeskifte, og at den unge og uerfarne Mohammed Bin Salman gerne ville

gøre op med Saudi-Arabiens defen- sive udenrigspolitik og markere lan- det som en mere aktiv spiller på den regionale magtpolitiske scene.

MIN VENS FJENDE ER MIN VEN

I det sydlige Yemen, der frem til 1990 var en selvstændig stat, er krigen ikke gået stille af. Der har ikke været nær så mange bombetogter, til gengæld har sydlige separatister, og i flere om- råder også Al-Qaeda på Den Arabiske Halvø (AQAP), udnyttet situationen og magttomrummet til at positionere sig og skabe kontrol med territorier.

Hadi har erklæret, at hans regering kontrollerer Sydyemen, men i realite- ten kontrollerer de kun så lidt af ho- vedbyen Aden, at Hadi og hans nær- meste ministre, når de en sjælden gang er på besøg fra Riyadh, må flyves i helikopter fra lufthavnen til deres re- geringshovedsæde i et topsikret hotel.

Hadi, der selv er fra syd, havde hå- bet på en større popularitet og opbak- ning herfra. Men i stedet ses han her som en repræsentant for Nordyemens magtelite. At Hadi ikke synes at have en rolle at spille i et efterkrigspolitisk scenarie, fjerner hans motivation for at ende krigen og er dermed en forhin- dring for fred.

Endnu en forhindring er De For-

Sana'a er en by, der har fundet sin egen måde at overleve på.

enede Arabiske Emirater, som i en ek- semplarisk fremvisning af interne splittelser i Golflandene forsøger at fremme egne interesser. Således står de for sikkerheden i store dele af Syd- yemen, de træner og betaler for sepa- ratiststyrker, de har sat sig på lokale medier, og senest blev de beskyldt af Human Rights Watch for at drive en række hemmelige fængsler, der under dække af antiterrorindsats fængsler og torturerer politiske modstandere i syd. Det er med til at underminere Ha- dis position og strider derfor mod mål- let for den saudiarabisk-ledede koaliti- on – som de er en del af.

De Forenede Arabiske Emiraters interesser i at støtte et undertrykt fol- kefærd klinger naturligvis lige så hult som Saudi-Arabiens forsøg på at sikre en demokratisk politisk proces, for det reelle motiv er at skaffe sig geografisk

indflydelse og kontrol med naturres- sourcer, særligt kontrol med strategi- ske havnebyer i Aden-bugten samt Ye- mens gas- og olieproduktion.

POLITISK DEADLOCK

Så hvor står Yemen i dag, to et halvt år efter at Saudi-Arabien indledte den militære kampagne? Ser man bort fra en koalitionssejr i starten af krigen, hvor den saudiske koalition vandt kontrol med havnebyen Aden og trængte houthierne nordpå, så er frontlinjerne fastlåste, og situationen fuldstændig fastfrosset. FN-ledede forhandlinger har ikke bragt parterne tættere på hinanden, og de seneste di- rekte forhandlinger fandt sted for snart halvandet år siden. Alt imens fortsætter bombardementerne og kampene på landjorden langs de ube- vægelige frontlinjer, mens den huma- nitære katastrofe forværres. Parterne har alle udtrykt opbakning til en poli- tisk løsning, men at det er op ad bak- ke, skyldes flere ting.

Hadi og eksilregeringen står stejlt på, at houthierne skal overlevere deres våben og trække sig ud af hovedsta- den og andre byer, før der kan laves en politisk aftale. Dette standpunkt bak- kes op af en FN-resolution (2216) ved- taget i 2015. På den anden side står houthierne og Saleh, der siger, at de jo ikke kan nedlægge våben og trække sig ud, før der er en aftale om, hvem de skal overlevere våbnene til, samt en politisk aftale for en overgangsrege- ring.

FN har endnu ikke fundet en vej ud af dette dilemma, og alt imens står Saudi-Arabien fanget i en krig, som de selv har startet og derfor har svært ved at trække sig ud af uden en klar sejr. Og jo længere krigen fortsætter, jo sværere er det for Mohammed Bin Salman, der i mellemtiden er blevet kronprins, at trække sig ud og retfær- diggøre en krig, der på hjemmefron- ten er både meget dyr og ganske upo- pulær, uden at have opnået bare skyg- gen af resultat.

VÆRSTE HUMANITÆRE KRISE

Sana'a er i dag en by med mangel på mad, medicin og benzin. En by, der hverken har haft strøm eller officiel vandforsyning i over to år. En by uden en egentlig stat eller et politi. En by, hvor koleraen raser, og hospitalerne nærmest ikke fungerer.

Men samtidig er Sana'a en by, der

har fundet sin egen måde at overleve på. En by, hvor festfyrværkeri fra bryl- lupper hver aften konkurrerer med ly- den af bombebly, en by, hvor solceller glimter sort fra hvert eneste hustag og dermed gør Sana'a til den miljømæs- sigt grønneste hovedstad i verden, en by, hvor de, der har råd, køber vand og fylder tankene i gaderne op, så andre kan få vand.

Samtidig er der opstået en parallel krigsøkonomi, så at går man ind i et større supermarked, kan hylderne bugne af varer, der er smuglet ind fra Saudi-Arabien. Det er de selvsamme smuglernetværk, der før krigen smug- lede alt fra benzin til våben, qat og mennesker over grænsen til Saudi- Arabien. Det kan dog en dag være seks meter med Pringles, hvis det lige var det, de kriminelle kunne få fat i. Smuglervarerne afspejler mest de dy- rere vestlige brands, som er forbeholdt de få med penge.

For størstedelens af Yemens civile har konsekvenserne af krigen været forfærdelige. Yemen er af FN betegnet som verdens største humanitære krise. Landet har verdens værste ud- brud af kolera og er på kanten af hun- gersnød. Næsten to millioner yemeni- tiske børn er i øjeblikket akut underer- næret, og næsten 80 procent har brug for øjeblikkelig humanitær assistance.

FN's Fødevareprogram, WFP, Sundhedsorganisationen WHO og UNICEF forsøger i koordination med de yemenitiske myndigheder og an- dre partnere at afbøde krisen.

Men selvom verdenssamfundet i foråret indsamlede 7,5 milliarder kro- ner, strækker midlerne ikke, advarer FN og har sendt flere akutte nød- hjælpesappeller til verdenssamfundet, som Danmark også har imødekom- met.

BEVIDST UDSULTNING

De gode bidrag er alle desværre kun en dråbe i havet set i det lange løb, hvor vi kun har set toppen af isbjerget af konsekvenser af krigen.

For den humanitære krise er ikke blot en sidekonsekvens af krigen. Ud- sultningen af Yemens befolkning bli- ver af flere iagttagere, inklusive WFP's tidligere landedirektør i Yemen, dan- ske Torben Due, anset for at være en bevidst krigsstrategi fra især koaliti- onens side. I erkendelse af, at bomber alene ikke vinder krigen mod houthie- rne, har koalitionen sat alt ind på at

tvinge houthi og Saleh-alliancen i knæ økonomisk. Men problemet er, at tiltag som importblokade, blokering af civil lufttrafik, bombninger af vigtig civil infrastruktur (vandforsyninger, landbrug og madlagre) og flytning af centralbanken fra Aden til Sana'a ikke rammer krigsparterne, der jo skaffer sig penge via krigsøkonomi og parallelsystemer, men i stedet rammer civilbefolkningen. Således har Yemens offentligt ansatte ikke fået løn i ni måneder, hvilket har sendt skolelærere, læger og sygeplejersker og skraldearbejdere og mange andre hjem. Og når skraldet flyder i gaderne, samtidig med at regnsæsonen rammer, og vandrensningsanlægget er blevet bombet – ja, så er der ikke langt til kolera. Og når koleraen raser, og læger og sygeplejersker ikke længere får løn, så er der ikke tilstrækkelige muligheder for behandling. Således skønnes det, at kombinationen af Yemens kollapsede sundhedssystem og lukningen af Sana'as lufthavn har kostet 10.000 yemenitter livet, fordi de ikke har kunnet flyve ud af landet for specialiseret lægehjælp – det er lige så mange mennesker, som der er døde af selve krigshandlingerne.

DANMARKS ROLLE

Danmark har i mange år støttet civilsamfundet og arbejdet for menneskerettighederne i Yemen gennem Dansk-Arabisk Partnerskabsprogram. De sidste aktiviteter blev dog lukket ned, mens krigen rasede i 2015.

Selv samme civilsamfund ser i dag det internationale samfund se stiltende til, mens yemenitternes ret til sikkerhed, bevægelsesfrihed, mad og rent drikkevand, uddannelse, lægehjælp og stort set alle andre rettigheder er blevet frataget dem. På samme tid indgår Danmark og mange af de vestlige demokratiers spydspidser i besøg og ekspeditionsrejser i Saudi-Arabien.

Men to et halv år inde i krigen og med en humanitære krise som resultat må man konkludere, at det internationale politiske pres på parterne mest talt ikke har stået mål med omfanget af ødelæggelser og civilbefolkningens desperate situation.

Danmarks devise om at være et lille land med beskeden indflydelse, og at dialog med Saudi-Arabien er vejen frem, bør i dette lys genovervejes.

Her er det nærliggende at se mod

DEN SAUDIARABISK-LEDEDE KOALITION BLIVER I YEMEN GENERELT UDSAT FOR SPOT OG SPE MED VIDEOER, BILLEDER, VITTIghEDER OG SANGE, DER DELES FLITTIGT PÅ WHATSAPP, TWITTER OG FACEBOOK. FOR UDEN HUMOR ER DET SVÆRT AT OVERLEVE EN KRIG, DER NU ER I GANG PÅ TREDJE ÅR, OG SOM HAR SKABT EN HUMANITÆR KATASTROFE OG SMADRET STORE DELE AF LANDET.

et andet lille land, Holland, der har markeret sig ved at tage en anden kurs og stillet forslag i FN's Sikkerhedsråd om en uafhængig undersøgelse af krigsforbrydelser i Yemen.

Alternativt skal vi regne med flere desperate appeller fra FN til plastre til

blødende sår i en af vor tids største menneskeskabte humanitære krise. En krise, der risikerer at række flere generationer ind i fremtiden og skabe grobund for yderligere ustabilitet og konflikt samt nye flygtningestrømme fra Mellemøsten. •

5 DER RYKKER

CHRISTIAN FRIIS

BACH er ny generalsekretær for Dansk Flygtningehjælp. Den tidligere udviklingsminister er netop vendt hjem efter en årrække som leder af FN's Økonomiske Kommission for Europa. Han afløser Andreas Kamm, der i oktober stopper efter 20 år på posten.

SVEN BAK-JENSEN

overtager posten som præsident i Dansk Røde Kors, hvor han de seneste tre år har siddet som vicepræsident. 69-årige Sven Bak-Jensen er uddannet cand.merc.og har en række års erfaring med strategi, ledelse og ledelsesrådgivning.

HANNA LINE JAKOBSEN

er ny udviklingsdirektør for UNICEF Danmark. Det sker efter tre år som præsident for Dansk Røde Kors. 36-årige Hanna Line Jakobsen har fortid i Det Obelske Familiefond og DJØF og er uddannet cand.scient.adm. fra RUC med en diplomuddannelse i ledelse.

RASMUS STUHR

JAKOBSEN tiltræder

som ny generalsekretær i CARE Danmark 1. oktober. Han har tidligere haft ledende stillinger i bl.a. Røde Kors og Dansk Flygtningehjælp. Han er uddannet fra RUC med en kandidat i international udvikling og kommunikation.

KARINA PULTZ er ny

programleder for Institut for Menneskerettigheders arbejde i MENA, hvor hun får ansvar for at udvikle menneskeretssystemer. Hun er uddannet cand.scient.pol. fra KU.

WHO's generaldirektør får ny Danida-pris

Etiopiske Dr. Tedros, der i juli indtog pladsen som ny generaldirektør for WHO, er første modtager af Danida Fellowships nye Alumni-pris.

AF ANNA NEDERGAARD

■ Det er første gang, at Danidas ny-indstiftede Alumni-pris bliver uddelt. Modtageren er Tedros Adhanom Ghebreyesus, der er tidligere Danida Fellowship alumne, og som siden juli har været generaldirektør i Verdenssundhedsorganisation, WHO.

Dr. Tedros, som han blot kalder sig, kommer fra Etiopien og har tidligere været udenrigsminister og sundhedsminister i landet. I sin tid som sundhedsminister fra 2004-2012 lykkedes det ham at reducere hiv-infektioner med 90 procent, malaria- og tuberkulosedødsfald med henholdsvis 75 og 64 procent, og han fik nedsat børnedødeligheden med to tredjedele.

De fantastiske resultater fik under Dr. Tedros' WHO-kampagne 35 af verdens ledere inden for sundhed til at gå sammen i et brev, hvori de blandt andet skrev: "Han har ikke bare de nødvendige tekniske, operationelle, diplomatiske og politiske evner til at lede organisationen, han har også en resultatliste, der beviser det."

Og der er grund til at vælge en solid kapacitet til posten som generaldirektør for WHO.

"Ebola-epidemien i 2014 viste, hvor vigtig en global rolle WHO spiller. Sundhed er afgørende for udvikling, og vi har brug for et markant løft af sundhedssystemerne, især i Afrika," slog udviklingsminister Ulla Tørnæs fast i forbindelse med udnævnelsen af Dr. Tedros.

Dr. Tedros er den første fra Afrika til at blive valgt til den prestigefyldte toppost.

STUDIER I KØBENHAVN

Den nye ærespris blev uddelt af Danida Alumni Network, der administreres af Danida Fellowship Centre, og gives til en Danida alumne, hvis studier i Danmark har bidraget til at skabe væsentlige og positive forandringer i personens hjemland eller arbejdsområde. Dr. Tedros får prisen for sine resultater som sundhedsminister.

Dr. Tedros var i 1988 i København på sin første udlandsrejse, hvor han som Danida stipendiat studerede på det daværende Dansk Bilharziose Laboratorium. Opholdet har ifølge ham selv spillet en afgørende rolle for hans uddannelsesvalg og karriere. •

SENESTE NYHEDER

- **Udnævnelse:** Administrerende direktør i Børnefonden Bolette Christensen er blevet udnævnt til ny formand for Udenrigsministeriets Oplysningspulje. Oplysningspuljen uddeler årligt 17 millioner kroner til formidling og oplysning om globale forhold og Danmarks udviklingssamarbejde.
- **Udenrigsministeriets nye podcast:** Nu kan danskerne med Udenrigsministeriets nye podcast *Ambassadørerne* høre analyser fra Danmarks udkigsposter, når skiftende ambassadører bliver interviewet om aktuelle emner. Abonner i iTunes og Soundcloud.
- **Flere penge til unge:** Udviklingsminister Ulla Tørnæs lancerede i august et udspil, der skal udbygge og fastholde et ungefokus i det danske udviklings-samarbejde. Udspillet er en del af den danske humanitære strategi *Verden 2030*.
- **Verdens største antikorrupsionskonference i Danmark:** Danmark er vært for verdens største antikorrupsionskonference, når *International Anti-Corruption Conference* afholdes i Bella Center i oktober 2018. Konferencen afholdes i et samarbejde mellem den danske regering, Transparency International og International Anti-Corruption Conference Council.
- **Danmark styrker indsats for religiøse minoriteter:** I august fremlagde udenrigsminister Anders Samuelsen og udviklingsminister Ulla Tørnæs en ekstrabevilling til styrkelse af arbejdet med beskyttelse af religiøse minoriteter i regeringens forslag til finanslov for 2018.
- **Støtte til verdensmål og erhvervslivets muligheder:** I august delte syv danske ministre erfaringer med de danske ambassadører og chefer i Udenrigsministeriet om værdien af myndighedssamarbejde og partnerskaber, og hvordan danske erfaringer kan komme til gavn for bæredygtig udvikling, de bilaterale relationer og den private sektor.

Læs de seneste nyheder på um.dk

Læs de seneste evalueringer på um.dk/evalueringer

Invitation til et åbent seminar

UDENRIGSMINISTERIET
DANIDA | DANMARKS
UDVIKLINGSSAMARBEJDE

Evaluering af udviklingssamarbejde: Nye erfaringer og fremtidige perspektiver

Tirsdag, 26. september 2017, 09.00 – 14.00

Eigtveds Pakhus, Sal III, Asiatisk Plads, København

Udenrigsministeriets afdeling for evaluering og forskning inviterer til et åbent arrangement om de seneste erfaringer med evaluering af udviklingssamarbejde og de fremtidige perspektiver.

Seminaret indeholder præsentationer og diskussion om evaluering i forbindelse med FN's Verdensmål for bæredygtig udvikling samt muligheder og udfordringer for evaluering i lyset af den skiftende udviklingsdagsorden. Yderligere vil erfaringer fra igangværende Danida landeevalueringer i Bolivia, Mozambique og Nepal blive diskuteret.

Arrangementet foregår på engelsk. Programmet kan findes på um.dk/da/danida/resultater/eval/eventside/

Tilmelding sker efter først-til-mølle princippet via e-mail med titlen 'Seminar' til evalevent@um.dk senest d. 20. september.

KAN ALGER REDDE VERDEN?

19 procent af al elektricitet bruges på belysning. Selvlysende alger kan erstatte nogle af vores konventionelle lamper. Der er både fremtid og kunst i algerne, forklarer to biotek-studerende fra DTU.

AF GUSTAV LINDVED OG KRISTIAN EJLSTED

FEGENTLIG ER VI to bioteknologistuderende ved navn Gustav og Kristian – men kald os bare Algedrengene – det gør alle andre efterhånden på Danmarks Tekniske Universitet.

For vi har kastet vores kærlighed på de grønne, slimede organismer.

Inden for vores fag leder vi i naturen efter løsninger på samfundets problemer, især inden for bæredygtighed, sundhed og fødevaremangel.

Da havet er enormt og rummer en utrolig biodiversitet, findes her et stort potentiale af nye spændende organismer. Alger er i øjeblikket et buzzword inden for den verden, og vi tror også på at "Den Grønne Revolution" er på vej. Det er også overskriften på Kristians foredrag, når han tager ud til landets folkeskoler og gymnasier og fortæller eleverne om, hvordan alger kan redde verden.

EN BIOLOGISK SOLCELLE

Og hvordan kan man så det? Vores projekt handler om at finde et alternativ til elektrisk belysning. Og den brasilianske alge *Pyrocystis fusiformis* er faktisk en biologisk solcelle. Den lille mikroalge, som normalt gror ved omkring 80 meters dybde, lyser op i en smuk turkis farve, når den bliver sat i bevægelse. Den energi, der udsendes

om natten som lys, høstes om dagen fra solens stråler.

På dette års Roskilde Festival viste vi gæsterne dette smukke fænomen kaldet bioluminescens. Vi havde 55 liter alger med, som vi i flere måneder havde dyrket selv. Hældt på flasker og i pipetter med vand blev de til lamper og glowsticks, som gav en smuk belysning i Arena teltet.

Men vi tror på, at algerne kan mere end blot at være bioart. Alger kan leve i en lukket beholder i op til seks måneder, udelukkende af sollys og den kuldi-oxid, som findes i atmosfæren, og er derudover relativt hårdføre med hensyn til lys og temperatur.

19 procent af al elektricitet bruges på belysning, og det er derfor interessant at kigge på, om selvlysende alger kunne erstatte blot nogle af vores konventionelle lamper, evt. steder hvor kraftigt lys ikke er nødvendigt om natten, som for eksempel butiksvinduer, husfacader og offentlige områder som park og vej. Algelamperne kunne også bruges i landlige og fattige egne af verden,

hvor der ikke er eller kun findes sporadisk elektricitet.

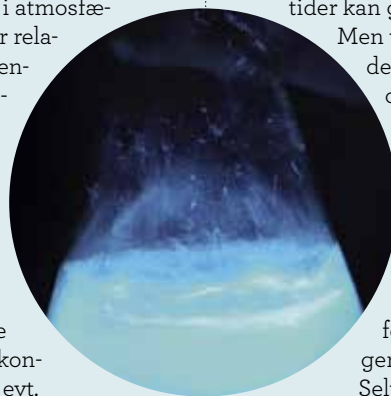
ALGER SOM BIOBRÆNDSEL

Men alger har flere fordele. Da algerne optager CO₂ fra luften og "fanger" dette i cellerne, er det muligt at omdanne de overskydende algeceller til biobrændsel. De kunne derfor være med til at gøre bygninger mere bæredygtige på mere end en måde. Det gør man i højhuet BIQ i Hamborg, som fungerer på biobrændsel lavet af alger, der gror på bygningen og høstes fra tid til anden.

Der er dog et stykke vej til, at vi når til at udnytte algernes belysningspotentiale. Lige nu er algelamperne blot en påmindelse om, at naturen somme- tider kan gøre fantastiske ting.

Men vores fremskridt inden for genmodifikation og mikrobiologi har været så store de sidste ti år, at tiden måske er inde til at se om ny teknologi kan få naturen tilbage i vores hverdag – blandt andet i form af selvlysende alger.

Selvom alger måske lyder både ulækkert, nørdet og måske endda lidt farligt, er der både kunst og fremtid i dem – og måske endda piger. 'Vil du med hjem og se min algesamling', har i hvert fald vist sig at være en god scorereplik. •

4.-22. SEPTEMBER FOTOUDSTILLINGEN RWANDA VISER TÆNDER

Den ugandiske fotograf Jjumba Martin har sammen med Tandsundhed Uden Grænser udformet et anderledes u-landsprojekt, der skal sætte fokus på tænder og tandhygiejne i Rwanda. I Rwanda har man nemlig kun 23 tandlæger til 11,7 millioner indbyggere. På udstillingen får du et indblik i de tiltag, som Tandsundhed Uden Grænser og SOS Children's Villages Rwanda har indført for at bekæmpe tandsygdomme og dårlig hygiejne. Udstillingen vises sted i VerdensKultur-Centret.

16. SEPTEMBER INTERNATIONAL DAG FOR BEVARELSE AF OZONLAGET

FN's dag for beskyttelse af ozonlaget markerer datoen for Montreal-protokollen, som forbyder produktion og udslip af ozonnedbrydende stoffer. Derudover sætter dagen fokus på den internationale indsats imod ozonskadelige stoffer samt regeringssamarbejdet på tværs af grænser.

16. SEPTEMBER SEMINAR: BEST PRACTICES – WAY FORWARD

Nordisk Folkecenter for Vedvarende Energi inviterer til et seminar om vedvarende energi i blandt andet Uganda, Tanzania, Mali, Senegal og Burkina Faso. På seminaret kan du få det seneste nye inden for bæredygtig energi og høre om erfaringer fra udviklingslandene. Mere infor-

mation om seminaret og tilmelding finder du på hjemmesiden for Nordisk Folkecenter for Vedvarende Energi.

21. SEPTEMBER INTERNATIONAL KONFERENCE FOR TROPISK TRÆ

European Sustainable Tropical Timber Coalition (STTC) afholder i Århus en konference under navnet *Sustainably sourced tropical timber – selling a positive story*, der sætter fokus på tropisk træ og dets omdømme på markedet. Konferencen er målrettet alle, der arbejder med tropisk træ eller en bæredygtig udvikling af tømmermarkedet. I den forbindelse vil der være mulighed for at diskutere udfordringer, dele viden og gode erfaringer med kolleger fra hele Europa.

28. SEP - 11. OKT PIGER PÅ LÆRREDET

Som en del CPH PIX vil spillefilmsfestivalen og Red Barnet i anledning af FN's Internationale Pige-dag den 11. oktober have særligt fokus på vigtigheden af at give piger verden over en stemme. Derfor viser festivalen på dagen film med seje, skrøbelige og eftertænksomme piger i hovedrollerne, som hele familien kan få glæde af. Red Barnet fortælle om, hvordan organisationen hjælper børn på flugt fra krig og arbejder for at bekæmpe seksuelle overgreb.

KOLOFON

ABONNEMENT

Udvikling sendes gratis i Danmark, Færøerne og Grønland.

Udvikling udkommer fem gange årligt.

Tegn abonnement/adresseændring:

www.udvikling.dk eller Abonnementsservice: distribution@rosendahls.dk - 43 22 73 00

Bestilling af tidligere numre:

www.danida-publikationer.dk

Følg os på facebook.com/magasinetudvikling

Følg os på instagram.com/magasinetudvikling

REDAKTION

Content redaktør: Louise Stigsgaard Nissen, lousni@um.dk, 33 92 07 09

Digital redaktør: Janne Louise Andersen, jannan@um.dk, 33 92 05 96

Journalister:

Cecilie Vittrup Flensborg, cecifle@um.dk,
Louise Haugaard Malling, loumal@um.dk,
Anna Petersen Nedergaard, anned@um.dk

Ansvarshavende ifølge medieansvarsloven:

Rasmus Abildgaard Kristensen,
kontorchef, (KOM). Public Diplomacy,
Kommunikation og Presse, Udenrigsministeriet

Korrektur: Lene Jensen

Grunddesign: Esben Niklasson

Layout: Datagraf Communications

Tryk: Bording A/S

Papir: 115 gram MultiArt Matt

DETTE NUMMER

NR 3. 2017. 44. ÅRGANG

Udgivelsesdato: 14. september

Næste nummer: 27. oktober

Trykoplæg: 21.800

ISBN 978-87-93616-14-1 (tryk)

ISBN 978-87-93616-15-8 (elektronisk)

ANNONCESALG

Rosendahls Mediaservice,

Niels Hass, nh@rosendahls.dk, 29 33 66 06

UDGIVER

Udenrigsministeriet,

Asiatisk Plads 2, 1448 København K

Artikler i *Udvikling* udtrykker ikke nødvendigvis

Udenrigsministeriets synspunkter.

KONTAKT- OG KLAGEMULIGHEDER

Skriv til redaktionen på udvikling@um.dk.

Det er også muligt at indgive en klage – dog

senest 12 uger efter udgivelsesdatoen – til

[Pressenaevnet på sekr@pressenaevnet.dk](mailto:Pressenaevnet@pressenaevnet.dk)

For side: Farah Baki, Greek Campus –

Entrepreneur Hub, Kairo

UDENRIGSMINISTERIET

DANIDA DANMARKS
UDVIKLINGSSAMARBEJDE

Medlem af

DANSKE MEDIER

Ranum

På Ranum Efterskole College lever 450 elever fra hele verden sammen. Vi er en boglig efterskole med niveaudelt undervisning i 9. & 10. kl. Vi har 21 Cambridge IGCSE fag, 50 profil- og valgfag, og 3 gange årligt rejser vi ud i verden.

Kom til Efterskolernes Dag d. 24. sep. 10-17 eller læs mere / book en rundvisning på www.ranumefterskole.dk

Ranum Efterskole College
samarbejder med følgende
organisationer

 CAMBRIDGE
International Examinations
Cambridge International School

Nordic Network
OF INTERNATIONAL SCHOOLS

Proud to deliver

